

Plaiuri Săcelene

Revistă editată de asociația cultural-sportivă „IZVORUL” – Săcele,
înființată în anul 1922 și înregistrată la Judecătoria Brașov, sub nr. 15553,
din 8.03.1994, cont nr. 4072996060012 B.R.D. filiala Săcele

V R E M

să răscolim trecutul celor ce-au cutreerat pământul românesc
să înfățișăm **prezentul** văduvit de **măreția trecutului**
să despicăm drum nou prin vremuri **Săcelelor** de mâine și
să contribuim cu toată puterea noastră de munca tinerească
la ridicarea acestor plaiuri mocănești

VICTOR TUDORAN
Plaiuri Săcelene, 1934

Plaiuri Săcelene

apare trimestrial

MEMENTO

„După ce o veți citi, păstrați revista în casa voastră. Oricând o veți găsi, vă va face plăcere, fiindcă vă reamintește oameni și locuri scumpe vouă și părinților voștri.”

Cuprins

In memoriam

MESAJ ADOLESCENȚILOR ȘI TINERILOR, SPERANȚELE DE ASTĂZI, SÂCELENII DE MÂINE	3
AMINTIRI	7
BANCA DE SUB CASTAN	9
SĂ NU UTTĂM	9
IONEL PERLEA ȘI RĂDĂCINILE SALE SÂCELENE	10
PATRIARHUL MIRON CRISTEA	12

Cultură

PARTIDUL E-N TOATE	14
SITUAȚIA ROMÂNILOR SÂCELENI PREZENTĂ ÎN PUBLICISTICA LOCALĂ INTERBELICĂ	16

Pagina tinerilor

DE LA VERDE LA GALBEN ȘI INAPOI	17
ÎNVĂȚĂMÂNTUL CU CARE NE MÂNDRIM	19

Actualitatea

210 ANI DE LA ZIDIREA BISERICII „SF. ARHANGHEL MIHAIL ȘI GAVRIL” SATULUNG SÂCELE	20
DARE DE SEAMA – ASOCIAȚIA CULTURAL-SPORTIVĂ „IZVORUL” LA ORA BILANȚULUI	22
INVITAȚIE	24
SINTILIA 2009 – O MANIFESTARE CULTURALĂ REUȘITĂ	24

Opinii

ÎN CĂUTAREA PETRECERII TIMPULUI LIBER LA SÂCELE – BRAȘOV.....	25
---	----

Mesaj adolescenților și tinerilor – speranțele de astăzi, săcelenii de mâine

**A trăi cu adevărat înseamnă, în primul rând, existența sub semnul
neștoitei tentații a cunoașterii, deci și a premiselor care au
generat uluitoarele, cădeodată, semne ale
prezentului.**

Ințoideauna există în cugetul oamenilor de bun simț un loc sacru, cel al gândului pentru ziua de mâine și anii din care se va intra pe trecere și salba anilor generațiilor următoare.

Ce-și poate dori mai mult un om, pe care Dumnezeu l-a binecuvântat cu ani mulți, tezaur al atâtior trăiri, evenimente și întâmplări în care semnul clipeelor de neuitat s-a impletit nu odată cu dureroase trăiri și amintiri, decât speranța unor vremuri în care liniste și buona înțelegere dintre oameni să facă loc fericirii depline și împlinirilor tinerilor ce-și croiesc acum drumul în viață.

Mă voi retrage curând din contextul acestei treceri sub perial unei ample îngrăjăriri privitoare la tezaurul valorilor morale din care s-a constituit peste timp spiritul vieții săcelene, amenințat acum de bulversantele mutații ale ierarhizărilor din lumea contemporană, probând o slăbiciune, slăbiciune pe care cei de mâine nu ne vor trece-o cu vedere, așa cum niciodată nu sunt iertate păcatele și greșelile înaintașilor.

Din capul locului trebuie să recunoaștem că ultimele șase decenii au săpat cu sărg și au erodat, adeseori irrecupărabil, modelul, modul de viață, reprezentările morale ale unei comunități ce-și clădit, cu lăudabilitate și admirabilitate migălă, un nume, un prestigiu, o nevăzută, o imaginări heraldică. Din însemnările acestia nu lipseau omenia, demnitatea, apriga luptă cu viață, volupitatea onestității, dar și cea a bunăstării, strălucirii, familiei numeroase, temeinic închegate, iubitoare și solidare, devotată strămoșilor îndeletniciri, dar larg deschisă spre luminiile cunoașterii, o lume în care **munca, dragoste și încredere în aproapele tău**, dar și voioșia, vorba de duh, dragoste față de Dumnezeu ca și petrecerea în bună cuvință, cu bucate alese și vin ales, **la ceasuri și zile anume**, se aflau toate acasă, prepuie și cinstire cum se cuvine.

Pe orice meleag al lumii, unde civilizația și-a spus cu adevărat cu-vântul, dragostea față de pământ și viața strămoșilor constituie o prioritate a educației copiilor și tinerilor, deopotrivă asumată de famile și școală prin tot ceea ce însemnat respectul față de tradiție, comportament și cultivarea mândriei apartenenței la comunitatea creatorilor de valori materiale și spirituale care au înfruntat peste veacuri, cu fruntea sus, neîertiitorul Timp.

Așa cum peste tot în lume comunitățile s-au confruntat adeseori cu vitregile vremurilor, nici Săcelele noastră n-a reușit să se susțragă asprelor, cădeodată neierătătoarelor, legi ale destinului, dar Dumnezeu, în marea Lui generozitate și iubire de oameni, pare să-și fi ocoșit pe săceleni cu o aplacare aparte, se vede treabă, pentru dibăcia, hârmicia și strădania acestor oameni de a cinsti cum se cuvine și a spori divinile durum facute vieții și trecerii prin lume.

Stăpânirea străină, războiele, nedreptățile asupritorilor, nefasta politică a intereselor joscinei au afectat, nu o dată, grav și pe termen lung, normalitatea devenirii comunităților săcelene, adevărate vete ale bunului simț, omeniei și bucuriei zidirii, fapt ce le-a facilitat Renașterea, de fiecare dată viguroasă și autoritară, atât în planul construcției material economice, dar și în cel al trăirilor spirituale.

Sutele de mii și chiar milioanele de oi, apărând odinioară turmelor aflate în proprietatea săcelenilor (economilor de oi cum le plăcea mocanilor noștri să se autodefină), răspândite în tot are-

alul carpato-danubiano-ponitic și departe de hotarele acestuia, stau mărturii uriașei și binecuvântatei lor principei, ca și pământurile de cădăbandite și cu mășteșug lucrate, spre bucuria și indesfășurarea atât a lor căt și a băstinașilor munteni, dobrogeni sau basarabeni cu care durau prietenii pe viață sau întocmeau și familiile noi, puternice, de falnici gospodari.

Depărțarea de casă, peregrinările cu uriașele lor turme s-au transformat în timp în fabuloasă transhumanță, o adevărată epopee a spiri-tului românesc, plăimădit sub auspiciile unei mitologii, prea puțin pătrunsă și cunoscute de contemporanii noștri.

Cum toate fenomenele existențiale au, în ultimă analiză, o explicație materială astăzi și pricere, dibăcia, împămita, neștoita dorință, chiar pasiunea înnoitoi vieții sub semnul alinierii și a pașilor facută "în rând cu lumea" ce-și facuse din frumos și civilizație un ideal, se constituiră și în conștiința oierului "umbilă" "pe meleaguri străine și între oameni de altă stirpe pravilă a deprinderei "mai binele" pentru meșteșugul său, pentru rânduiala treburilor sale, pentru chibzuira lor gospodăririle, dar și pentru binele său și al familiei sale.

De aici a pornit îndemnul și interesul pentru alte îndeletniciri decât oierul ca atare, dar care sprijineau, într-un fel, ancestrala lor preocupare. Negustoria, la început, a produselor oierului - brânzeturile, lâna, carne – apoi a celor trebuitoare viepii de zi cu zi – pânzeturilor, stofelor, blâniurilor, dar și a materialelor de construcții, a fierăriei, a cărărilor, mergând prin anii 20 până la comerțul cu produse electrotehnice și electronice, chiar la începuturile lor, acum șapte decenii.

Cine nu a auzit în epocă, să zicem prin anii 30, 40 ai trecutului secol, de celebrele magazine bucureștene cu produse de fierarie ale fraților Jalea sau de unul dintre brand-urile de altă dată ale capitalei, "Pop și Bunescu", Bucur Bunescu, unul dintre patroni fond original din Turcheș, un copilandur care a luat viață în piept pe la începutul trecutului veac, afirmându-se prin onestitatea și pricereea sa în fața patronului, Ion Pop, la care a ucenicit și care, iubindu-l, l-a ridicat, trecându-l prin diferite trepti ale încrederii acordate, până la rangul de asociat. Nu și-a uitat nicicând meleagul natal, devenind unul dintre marii beneficiari ai așezămintelor spirituale din Turcheș.

Nenumărate sunt pildele descendenților din familiile economilor de oī săceleni care au urcat ierarhile artei comerțului în orașele Vechiul Regat și Dobrogea, cum au fost cei din familile Gologan la Ploiești și Brăila, Giuglea la Brăila și Galați, Nicolae Bunescu la Buzău, Ion Ardeleanu la Ploiești, Berteanu la București, în industria berii, ca și ilustrii comercianți Ion Tiberiu, Ion Ovesea și I. Mircan din infloritorul Brașov interbelic.

Amintiri de neuitat, viguroz reflectate în presa vremii, ne-a lăsat magazinul de produse electrotehnice și aparate de radio (o adevărată minune în epocă) al lui Ion Mircan, unde s-au vândut primele apărate Philips, un lux pe care nu și-l permitea orice muritor, o dovadă înșă a faptului că marketingul acestei inedită nouățăi a fost preluat neîntâziat de un săcelean, devenit în câteva luni o adevărată vedetă a comerțului și de strălucoare vigoare la mijlocul anilor 30.

Ce să mai vorbim despre magazinul de fierarie și produse tehnice al distinsului domn care era săcelanul Ion Tibenu, situat pe strada Porții (actuala Republicii), colț cu strada Sfântul Ioan, în

conurență cu marele magazin – amiralul în materie, al firmei Thomas Schesser Gatz și care prospera în primul rând datorită calității mărfurilor sale, dar și a serviciului impecabil, seriozității ofertei, profesionalismului patronului. Un amănunt deloc neglijabil ar fi acela că generozitatea lui Ion Tiberiu care oferea burse tinerilor dorinici să urmeze studii superioare economice, dar care se angajau în fața mentorului ca după încheierea acestora să intre în lumea afacerilor și nu în aceea a funcționarilor contabili sau administrativi. L-am cunoscut și admirat în vremurile mai triste ale totalitarismului timpuriu pe acest om minunat, care s-a ridicat prin propriele forțe și prețeperi la rangul de considerat și admirat întreprinzător în selecta breaslă a oamenilor de afaceri brașoveni.

Despre Ion Ovesea și magazinul său, "Câinele negru", am mai scris în Plaiuri Săcelene. Vreau doar să-l subliniez înedințul afacerii, bazate pe produse alimentare specifice cerințelor românilor, produse în unități cele mai reprezentative ale delicatelor vremii – cășcavalul de Dobrogea, scrumbile de Dunăre și Azov, măslinile grecesti de Volos, uleiul de măslin, de asemenea grecesc, sarelele frantuzești, salamul de Sibiu, produs în cea mai titrată fabrică a vremii, cea de la Sinaia, icrele negre și cele de știucă și alte asemenea fineuri, astăzi, în ciuda aparentei abundențe, și de calitate, dacă nu indoieșnică, cel puțin discutabilă.

Atracția pentru lucrarea pământului, născută din grija pentru o căt mai bună iernare a tuerelor de oi și a cirezilor de vite, a debutat modest, pe la jumătatea veacului al XIX – Iea, dar a căstigat teren câteva decenii mai târziu când mocanii noștri, împămânenți în nesfârșirele Bărăganului și Dobrogei, au descoptat și virtuile mașinilor agricole, căte erau pe atunci, și nu s-au zgărit să le cumperi și să le pună la treacăt. S-au plămădit atunci adevărate legende legate de nume astăzi emblematic, cum ar fi Aurel Pană, Ion Moroianu, Gheorghe Medianu, cărora li s-au alăturat și alți reputați oieri din neamul Aldeștilor, Cazacilor dobrogeni, ai lui Butu, Bodenau, întemeind chiar astăzi noi, cuprinse, în jurul Medgidiei, Hărășovei, Mangaliei, îmbinând armonios străbunii meșteșug al creșterii oilor cu negustoria și arta lucrării pământului.

Nu puțini au fost inginerii agronomi care la originile opiniunii pentru această artă au avut îndemnul înaintașilor de a se dedica acestei de Dumnezeu lăsaté arte, aducătoare de belșug și chivernisită bunăstare. Astăzi în această ordine de idei câteva dintre numele unor reputați specialiști săceleni ale căror performanțe s-au impus atâtpeci chiar din perioada de dinaintea celu de al doilea război mondial : Gheorghe Carpin, unul dintre pionierii culturii orezului în România, Dumitru Berteanu, nume de referință al domeniului imbunătățirilor funciare, Gheorghe Butu, specializat în selecția și cultivarea soiurilor de porumb de înaltă productivitate, Aurel Bodianu, fratele regetului arhitect Mircea Bodianu, unul dintre primii ingineri români dedicat problemelor amenajării și întreținerii spațiilor verzi, sau Victor Aldea, directorul general al reputaței și performanței Întreprinderii Agricole de Stat Iași, o adevarată unitate de elită a economiei agrare românești, în care toate ramurile domeniului, începând cu cultura păioaselor, porumbului, plantelor tehnice, viticultura, zootehnica și prelucrarea cărnii, erau exemplar reprezentate și apreciate în țară și peste hotare. În fina și personalitatea lui Victor Aldea se regăsea, strălucit reprezentată, matricea funciară a neamului său, în care dragostea ancestrală pentru creșterea animalelor se conjugă în modul cel mai fericit cu pasiunea pentru cultivarea pământului la standardele cele mai elevate ale vremii sale, la care adăuga preceperea, respectul și pasiunea pentru lucrul bine și temeinic făcut, cum le-a moștenit de la eminentul său părinte.

Amprenta lăsată de oameni săceleni în vastele câmpii ale Bărăganului, Dobrogei și Basarabiei a purtat întotdeauna însemnele înnoiut, progresului, dominea de a se alinia exigențelor de civilizație ale vremii, de ei văzute prin neîncetatele peregrinări și reținute în mentalul mereu activ, viu, receptiv la orice scânteiere a preocupărilor

închinante fireștei înnoiri a vieții.

Dintotdeauna Săcelele au fost un perimetru al griji și interesului pentru sănătatea oamenilor, amănunt reflectat în numărul și organizarea circumscripțiilor medicale, în cel al personalității și prestigiu-lui mediciilor care le-au onorat de-a lungul timpului, dar și în numărul studenților medicinici săceleni, deveniți specialiști, stimulați și prepuși atât la Săcele cât și în clinice din țară și străinătate.

Care dintre săcelenii de odinioară și chiar cei din zilele noastre nu au auzit sau, poate și-au alimat suferința, beneficiind de asistența unor slujitorii ai sănătății și artei medicale de talie lui Teodor Săracea, Carol Vigh, Aurel Cojocaru, Dumitru Dumitrescu Pârvu, neurochirurgul Ștefan Balint sau neurologul Onorius Corfiniu, Irimia Bodianu, Dumitru (Titu) Proca sau Gheorghe Berteanu, Donina Biris, Nicușor Stoica, Viorel Gârcescu?

Admirabile amintiri ne dăruiesc personalitățile eminentului chirurg bucureștean Eugen Caloianescu, originar din Turcheș, și cea a dr. Andrei Barko, remarcat pentru eleganță comportamentală său, dar și a desăvârșită competențe prin care alina suferințele concețățimilor săi, deopotrivă a celor ce faceau primii pași pe drumul vieții, dar și acelora ce purtau pe umăr povara grea a anilor.

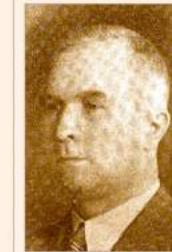
Evoluția economică spectaculoasă a României de la sfârșitul anilor 20 și în cursul anilor 30, 40 ai trecutului secol a găsit în Săcele terenul și starea de sprijin pînă la unei deosebit de rapide integrări a tinerilor în viață și efervescentă industrială a Brașovului acestor ani. Interesul pentru tehnici, pentru specializarea medie și superioară, susținut de atrăgătoarele retribuții din uzine și fabrici a contribuit la alcătuirea și consolidarea unei adevărate elite muncitoarești, cu aspirații, deopotrivă în plan profesional și social, aflată într-o permanentă căutare a nouului și interesului pentru preocupările intelectuale și spirituale.

Descendenții familiilor economilor de oii se simțeau atrași de profesioni desprinse din zona electricității aplicate, mecanicii, construcților, a întărirea de mobilă, dar și a crioșoriei, numiți în epocă „de lux”, a pantofierii, apărând aceleiași clase înalte de exigiență. Lumea se schimbă rapid iar săcelenii ieșeau, aș zice, „într-o veselie” în întâmpinarea acestor generoase oferte , jinău neîntârziat pasul cu ritmurile timpului.

Căți dintre voi știți astăzi că prima hidrocentrală sătească (rurală) din România, capabilă să alimenteze cu energie electrică nu doar comunele săcelene, unde cererea creștea vertiginos, dar și comunele vecine, a fost construită la Satulung, pe Tărlung, iar inițiatorul acestui îndrăzneț proiect, devenit o prosperă societate pe acțiuni, a fost regetul inginer bucureștean, stabilit la Satulung, Iordan Teodosiu, devenit, atât el că și fabulosul în epocă Ford 8 – Sport, pe care îl conducea cu viteză auriuătoare, stănumi nori de praf, figuri emblematică a căror absență din peisajul săceanean era practic de neconceput în anii 20 – 40 ai secolului ce abă a trecut.

Cine privește astăzi frumoasa clădire situată pe bulevardul George Moroianu, în imediata vecinătate a fostului liceu de construcții, clădire concepută în spiritul arhitecturii românești, trebuie să știe că acolo și-a avut sediul și birourile una dintre cele mai prospere și îndrăznețe întreprinderi din zona Brașovului industrial, un adevarat pionier al viitoarei dezvoltări energetice a României.

Spiritul economic săceanean, reprezentat deopotrivă de întreprinzători români, dar și de cel al frajilor de conviețuire maghiari, se afla după Primul Război Mondial într-o permanentă efervescentă, încercând, prin toate mijloacele posibile, să modernize-

Bucur Bunescu

zeze preocupările pentru agricultură prin introducerea în tehnologii cultivării pământului a mașinilor și a tractoarelor, a depozitării și desfășurării produselor atât de căutate în țară cât și la export.

Un eveniment cu totul remarcabil, unic prin angajamentul investițional, l-a reprezentat înființarea, în 1939-1940 a societății de transport auto, destinat deservirii populației celor săptă comune săcelene, dar și a comunelor Budila, Telu și Dobârlău, "Asociația Comunelor Săcelene" (ACS), care achiziționează de la uzinele din Germania 8 (opt) autobuze ultramoderne Opel - Blitz, uilate și cu încălzire pentru transport și pe timp de iarnă, o adeverită revoluție în matenă, fapt ce conferă Săcelor o notă de evidență superioritate, chiar la nivel național, demonstrând forță economică a așezărilor noastre, pe de o parte, iar pe de altă parte, deosebită capacitate managerială a administrației comunelor angajate în acest excepțional proiect.

Inaugurarea acestei linii de transport, a service-ului aferent, prevăzut în contractul cu firma OPEL, o adeverită farmacie auto în care se lucra în halate și salopete albe, ca și ceremonia lansării au avut loc în fața monumentului din Cernatu, în ziua de 1 Mai 1940, în prezența autorităților județene, a celor săcelene, a numeroși invitați și a unei impresionante mulțimi care nu și credea ochilor admirând superbele autobuze. Acest eveniment va rămâne în istoria Săcelor un incontestabil reper al uriașei sale forțe economice, al unei capacitați manageriale de excepție, crescută și foimată în timp, pe baza tradițiilor constituite cîndva în lumea economiilor de oie.

Urmașii acestora au deprins aproape "din mers" arta negoțului de anvergură, mesșugul prelucrării laptei, a lănei, fără să neglejeze subtila artă a chivierășii banului "eliberat" de intunecimă "ciorapulu" și a "saltelei", "dresă" să se preumbule cu rost și plinie printr-bânci.

Da, acesta este marele adevară: sfârșitul anilor 30 și începutul anilor 40, când lumea a simțit din nou odioasa adiere a prafului de pușcă, Săcelele au cunoscut un proces de alertă modernizare a vieții, susținut și de puternicul avânt economic al Brașovului, de construirea de către suedezi a magistralei București – Oradea, de orizontul deschis tinerilor capabili spre profesionalizările cele mai ambițioase, spre zborurile cele mai înalte.

În nefericire, au urmat anii războului, când această deosebit de valoroasă inițiativă și realizare a cunoscut, din păcate, destrămarea, prin rechiziționarea de către serviciile armatei a eleganțelor autobuze, spre nemulțumirea săcelenilor, nevoiți să apeleze din nou la trenul galben, denumit "tramvai", motivat doar prin culoarea pe atunci proprie acestui mijloc de transport.

Cu riscul de a mă repeta, doresc să vă amintesc că acum 70 – 80 de ani Săcelele erau deja un loc al vacanțelor de vară, îndrăgit, în special, de bucureșteni, dar și de vecini lor ploieșteni, ca și de rubedeni și prietenii acestora din Brăila, Constanța, Galați și alte zone ale României, care au descoperit aici farmecul peisajului montan, adiat de ozonul pădurilor de brad și pin, dar și cuceritoarea ospitalitate a săcelenilor, susținută și de vocația lor pentru o gastronomie aleasă, rafinată, bazată pe tradițiile mocanilor, din care nu lipseau delicioasele sarmale, tocăntele, bulzul cu brânză de burduf și seducătoarele plăcintă cu refec. Nu știm încă de "agroturism", dar funcționa la cote maxime bunul simț care nu concepea o spiritualitate decât în ipostazele ei superlativite, fapt ce excludea publicitatea actuală practicată pe baza vorbelor mesșugite. Publicitatea acelor vremuri o faceau faptă, oferă de excepție, caracterul ei constant, nefluctuantă.

Gheorghe Medianu

ant. Aici, cred eu, vor trebui săcelenii, ce-si investesc speranțele într-o asemenea afacere, să caute soluțiile succeseului.

Se conturează din ce în ce mai viușor, mai evident, o lume aflată în "căutarea paradisului pierdut", adică a unui colț de lume liniștit, departe de infernal urban, asediat de tehnologii moderne în toate ipostazele lor, utile, ce este drept, dar erozive, agresive, acaparatoare. Fericirea oamenilor este sporită și de bucuria unei mese "ca la mama sau bunica acasă", cu mâncăruri gătite de gospodine meștere, cu ingrediente provenite din gospodăria proprie – un pahar cu lapte parfumat, un ou cu gălbenușul ca aurul, cu o roșie și o ceapă din grădină, cu slăinăță afumată de casă, cu pâine să o mănișăci cu ochii, cu plăcinta cu mere cu foi subțiri ca mătasea, cu tot ceea ce au elaborat gospodinile noastre peste veacuri și nu cu arhicomunele ciorbe de văcuță și perisoare și cărnuri trântite pe grătarile înflerbătate de focul cu gaz metan, rămpetele clăite și papanasi, nu mai vorbesc de fișăței și cărnăciorii demni de părătele gospodine marcate de un handicap vocațional.

Săcelele ar trebui să devină un rai al turismului gospodăresc, cu tăruri săptămânale de bunătăți tradiționale, din care să nu lipsească brânzenurile adevarăte – cașcavalul de Dobrogea, care se fabrică odinioară și la Baharunca, telemeaua "cu purici", numită de Brăila, (ca unul, bineînțeles !!), undă dulce conservată și pentru sezoane de iarnă, brânza de burduf tip Covasna, găsă și cu aromă de brad, laptele gros de putină, cașcavalul afumat, plăcintele cu refec, comandate la case speciale de comenzi, pastrama de berbecuț, care să înfrângă în competiții gastronomicе orice produs din carne din lumea supertehnologizată, slăinăță afumată "de pe huriț", din purcel autohton, nu mai dolefă de 120 kg, cărnăți proaspeți și afumați din materialul maiu săs indicat, "slo" mocănesc, delicioasă toată din carne de berbec rânat, care poate rivaliza cu orice produs de mezeleni din lume, sarmalele mocănesti de iarnă, dar și de vară, fierite în oale de lut, învelite în foi de varză, acrife într-o zemă să-bei în loc de sămpanie. Asta era gospodăria mocănească adeverăta, care ne sporea și ne purta făina în patru zâri, și nu meniurile amoste, săblon, pregătite din cărnuri standard, legume conservate și cartofi congelati. Mai mare rușine !

Am vrut doar să vă atrag atenția că o asemenea lume a existat, iar ea era insistentă căutată, uitătă, dorită, era o lume purătoare a unui permanent și fermecător zâmbet, vestitor al unei calde oșpitalități, în care fecare dintre noi se regăsea în tot ceea ce spiritual, prin esențele sale, poate oferi mai atrăgător, mai luminos,

Pentru că veni vorba de spirit, cred că este momentul să amintesc căte ceva despre sensibilitatea săcelenilor față de actul de cultură în multibilele sale ipostaze, într-o măsură mai mare sau mai mică caracteristică tuturor așezărilor rurale românești evolute, accentuată la noi prin preocuparea și implicarea bisericilor în organizarea și promovarea manifestărilor închinăte tradițiilor locului, manifestărilor muzicale, coregrafice, dramatice, promovările creației literare, dar și a vieții sportive și chiar a petrecerii în mod civilizat a timpului liber – am în vedere drumețiile, excursiile, seratele și chiar tradiționalele baluri.

Bisericiile ortodoxe din Săcele au agreat, nutelat și sprijinit întotdeauna, chiar material, în modul cel mai fericit, inițierea și formarea tinerilor în spiritul respectului față de mariile valori ale civilizației, îndeosebi în cadrul Caselor de cărire, inițial mici biblioteci, cuprinzând scrierile ale clasicilor români și cei aparținând literaturii străine, amenajate de o asemenea manieră încât aceste permit să poată oferi și oportunitatea unei discuții, a unui schimb de opinii, chiar a unor întâlniri cu personalități într-un fel sau altul prezente în acea comunecă.

Interesul pentru literatură, pentru discuții și, în general, pentru cunoașterea a generat afirmarea unor vocații ale tinerilor și chiar a celor mai vîrstnici, cum ar fi muzica, muzica corală, dansul popular, organizarea petrecerilor, apropierea și cunoașterea reciprocă a tinerilor.

lor, realități care au consolidat comunitatea în sănătatea căreia s-au născut inițiative culturale de tipul corului, formațiunilor dramatice, orchestrelor, dorinței de studiu a instrumentelor muzicale, a picturii laice și religioase, a artei fotografiei, broderiilor, etc.

Case de către au existat la Săcele pe lângă aproape toate bisericile ortodoxe ; mai apropiată sufletului meu, prin preocupările sale, a fost înșă Casa de către de pe lângă biserică Sfântii Arhangeli Mihail și Gavril din Satulung, al cărei mentor plin de har a fost părintele paroh Petru Leucă (1887 – 1969), păstorul nostru vreme de 58 de ani.

Foarte mulți dintre adolescenți și tineri generațiilor anterioare și contemporane meie au învățat aici, prin admirabilul model moral și intelectual al părintelui Petru, dar și ai colegilor și prietenilor mai în vîrstă, buna cuvîntă a comportării în societate, am primit îndemnul pentru lecturi alese, am deținut arta dialogului civilizat, să ne cultivăm deprinderă răstini în cadrul unei reuniuni, să iubim muzica, să urcăm neîncetat treptele cunoașterii , să fim modești și demni, sinceri, să prețuim pretenția, poate valoarea morală cea mai înălțătoare alături de cea a credinței în Dumnezeu și virturile familiei. Ce a fost Casa de către de la biserică Sfântii Arhangeli pentru mine, pentru formarea mea intelectuală și morală, pentru actualul profil al personalității mele ? Enorm. Am învățat, în primul rând, să iubesc sincer, să-mi cultiv peste decenii admirabilele prietenii de nezdruncină, să-mi afli darul prieteniei celor în mijlocul căroro mi-am trăit bucurile și mi-am purtat crucea încercărilor și cumpenelor. Aici am învățat să prețuiesc cartea marilor valorii universale, aici am venit pentru prima oară în contact cu Stendhal și Balzac, cu misterle shakespeareiene, aici am ascultat pe discursi, pentru prima oară, valsurile și nocturnele lui Chopin, aici am auzit vorbindu-se de Lucian Blaga pentru prima oară în viața mea, aici nu povesteașe săcărămenii studenți la București de spectacolele de la Teatrul Național și Operă, de "Traviata", de "Carmen" și "Aida", aici am învățat să cântăm, sub bagheta admirabilului profesor Florin Pană, "Teul" lui Franz Schubert, dar și "Sârba în căruț", aici am învățat și-i am învățat să danseze pe cei mai tineri ca mine tango-ul, fox-trot-ul, valsul și chiar "rumba", en-vogue pe vremea tinereții noastre ; aici se desfășurau repetițiile corului, celebrului nostru cor bisericesc, dar și laic, învidiat și invitat adeseori la ceremoniile religioase ce aveau loc în bisericile vecine, cor pe patru vocu, cu admirabili soliști cum au fost Anişoara Lungu-Georgescu, Maria-Ioana Manole-Vlad, Aurel Bodiamu, Lenuța Popa și mulți alții, cor condus de talentatul profesor de științe economice (II) Florin Pană, spoi de arhitectul Mircea Bodiamu și, în ultima perioadă a existenței sale, de omul minunat care a fost Eugen (Genu) Șerban.

Să nu uităm că în Ajunul Crăciunului toate casele notabilităților Săcelor așteau cu ușile larg deschise corul de colindători al casei noastre de către. Doamne ferestre să ocolim pe careva ! Era un afront pentru care nu era de ajuns un an pentru a spăla rușinea.

Doamne, cu lacrimi în ochi ne aștepta în prag părintele Pătrău (cum îi spunea distinsa preoteasă, doamna Veturia), iar după încheierea programului eram cinstiți cu vin alăs și cozonac și nicicum nu plecam până nu-i cântam părintelui Pătrău ."Bagă, Doamne luna-n nori ", când își alătură și domnia sa minunatul glas corului nostru.

Stiam, ne-ar fi tîntuit până la ziua, dar drumul nostru era brâzdat de o listă prea lungă : Aldești, Păsărești, Vasile Ghia (primarul), casele Taras, Guiu, părintele Șerbu, inginerul Iordan Teodosiu, Tujueni, casele noastre, ale coriștilor, nea Mitică Proca, doctorul Mitică Dumitrescu-Părvu, notarul Nicu Căndeia, avocatul Alexandru Dînnett.

Dar balurile, minunatele noastre baluri de la sala Szabo sau cea a lui Gheorghe Median, cu orchestra lui Traian Median sau cea a frăților Flavasi, petreceri vesele, de neuitat, pentru care niciodată nu aveam suficiente invitații căte s-ar fi dorit. Dar excursiile noastre la Clăbucet (Rențea), pe Cucuș sau Muntele Roșu ? Dar spectacolele de teatru ale generației mele cu "Steaua firii

"nume" și "Jocul de-a vacanță", în care am evoluat și eu, aplaudat minute în sir alături de fermecătoarea și frumoasa Margareta Gioc, talentată, cum zice românul, "cu carul" și de inegalabili, incredibili actori amatori care au fost Aldea Baltag, Voicu Roșculeț, Alexe (Tutu) Mircan sau extraordinara "domnișoară Cucu", Lenuța Puiu ? Ce oameni, ce talente, ce susține au trecut pe la Casa noastră de către !

În spațiile restaurate cu atâtă pricepere, migălă și eforturi materiale de vîrnicul nostru părinte paroh, tânărul și deosebit de dărăușul protopop Dănuț Gheorghe Benga se află astăzi muzeul, biblioteca, sala de conferințe și birourile Protopopiatului Ortodox al Săcelor. Nicăi să se putea imagina un destin mai plin de noblețe și fericire devenire pentru acest monument al Săcelor, părtător al atâtării amintirii și semnificației.

Aș mai aminti că în acest perimetru aveau loc memorabile întâlniri cu profesorii Victor Jinga și Gheorghe Dragoș și ei, la rândul lor, activi participanți în tinerețe la activitatea Casei de către, membri ai corului, adevarăți militanți pentru reconstruirea trecutului Săcelor și a minunatelor sale tradiții și obiceiuri.

Cu o regularitate aproape matematică, atât domnul Profesor Jinga, cât și domnul Profesor Gheorghe Dragoș, participau la balul tradițional al costumelor mocănești și al plăcintelor din ziua de Bobotează, alături de prietenii din copilărie și adolescență, purtând costumele tradiționale, închinând după datină și veselindu-se cum o sănă face mocanii în zilele lor bune.

Aici s-au legat prietenii pe viață, aici s-au țesut neuitate povești de iubire, unele dintre ele peccetând căsnicii dintre cele mai fericite, aici a fost un loc al iubirii sincere, al respectului pentru marile valoane ale creației umane, aici multora dintre noi li s-au deschis porțile înțelegerii miraculoaselor muzicii, literaturii, gândirii filosofice, aici am discutat, nu o dată, despre drumurile vieții noastre, aici am desprins, ascultându-i pe cei mai vîrstnici, grăul de neghină, aici ne-am cultivat idealurile și speranțele, aici am fost întotdeauna aproape de Dumnezeu, ocrotitorul tuturor gândurilor de bine, ocrotitorul tuturor tinerilor care și-au închinat năzuințele unui ideal, capabil să slujească, într-un fel sau altul, omului, binelui obștesc.

Mi-ă dorit ca această comunione și nobilă comunicare, odinioară atât de prielnică celor aflați la început de drum, o garanție, de fapt, a împlinirii și succeselor viitoare, să renască în condițiile civilizației contemporane, incomparabilă ca diversitate și perfecțiune, ce-și atențiază doar liderii de opinie și modelele umane capabile să dea viață unor construcții spirituale pe măsură.

Dragii mei adolescenți și tineri săceleni, v-am prezentat această sumară retrospectivă a vieții Săcelor de odinioară în speranța înculcării în suflarele voastre a respectului față de un trecut care obligă la promovarea unui viitor pe măsură, adică a unui climat material și spiritual în care speranțele voastre să-și afle cuvenitele împliniri. Acest climat a existat odinioară și el însenmă, de fapt, garanția deveninii fiecăruia în conformitate cu vocația, perseverența și munca sa. Așa cum orienți de odinioară se mișcau liber în spațiul european, înăpîndu-se acasă nu doar cu chimirele pline, dar și imbogățiti spiritual de cele văzute în peregrinără, aș și voi, astăzi, putea năzu și călători, după cum o și veți face, oriunde vă vor purta treburile, speranțele, imaginația și visele, dar dorul de meleagurile, pădurile și munții noștri vă vor chema mereu acasă. Faceți în aşa fel încât locurile copilăriei și adolescenței voastre să-și păstreze ineditul farmec, să vă regăsiți adevarătele prieteniei și doruri, temele siguri a râvnitei fericiri.

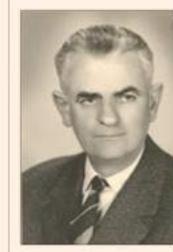
Căutări să cultivări nobilul dar al prieteniei printre-o comunicare, cum o numim cu un termen contemporan, "online", bazată pe interese spirituale comune, cum ar fi bucuria și sublimul muzicii, al explorării naturii, al proiectelor de viitor și al călătoriilor, al discuțiilor pe teme existențiale care, fără indoială, preocupa viața voastră.

In ceea ce mi privește, am fost întotdeauna fericit să fiu alături de

cei pe care i-am educat, acceptând, de pe poziții absolut egale, un dialog cu un adolescent sau un Tânăr, considerând un asemenea fapt ca o obligație morală față de cei cărora le încredințăm rosturile acestei lumi hărăzite de Dumnezeu băcurilor, împlinirilor și fericinii noastre.

Aș fi fericit să aflu că unii dintre voi, reflectând asupra mesajului meu, veți aborda acest minunat dar al vieții în deplină responsabilitate față de viitorul și aspirațiile voastre și veți răspunde apelului meu de a vă alătura strădaniilor noastre de a asigura, prin gândurile, ideile și contribuția voastră efectivă, viața revistei ca și organizarea vieții spirituale a Săcelor, odinioară atât de beneficiă formării personalității celor de vârstă primăverii și a tuturor speranțelor.

Prof. Univ. Dr. Dimitrie Cazacu

**Dr.
Dumitru
Dumitrescu
Pârvu**

Amintiri

Amintin din trecut. Astă mi s-a cerut să scriu. Și a fost ca un clic. O baghetă magică pentru memoria mea. Amintirile m-au năpădit. Oameni, locuri, întâmplări; cu ce să incep, ce să aleg din filmul retro ce mi se derulează în ochii memoriei? Căci Săcelele n-a fost niciodată un loc, așa, uitat de Dumnezeu, ci sate cu oameni tot unul și unul, cu obiceiuri frumoase care au străbătut vecinurile, cu întâmplări memorabile, unele pline de haz, altele pline de râcă.

Modest, fără talent, fără pretenții, incerc să aduc în atenția contemporanilor câte ceea ce a fost.

Am să incep cu Sântilă, sărbătoarea mocanilor săceleni de ziua Sfântului Ilie, când, întotdeauna de la stâni, organizeau o petrecere câmpenească. 20 Iulie convenea pentru că acum griile stânei erau mai mici decât în restul anului.

Sântilă era pregătită din timp: se scoțea din lăzi frumoasele costume mocănești și se tocmeau lăutari. Jocul era început de cei mai vîrstnici, apoi se adunau târâlăi instăriți cu soțile lor, stăpâni de stâni cu ciobani și cu angajații – toți îmbrăcați în costume de o frumusețe sobră și o eleganță umitoare cu antrele albe și găurile negre, purtate peste zâmbune cafenii. Parcă-i văd și acum pe Duju Orjan, Alexe Ovesea, Ghijulaș Ștefan, Tudoran, Nipică Costea și alții.

Pe vremea mea, fetele nemăritante nu se arătau la joc, nu aveau voie. Făcea găuri în stobor și numai aşa îi puteau zări pe flăcăi, iar flăcăii candidați la insuflare nu le vedea de loc.

Dacă o fată ar fi ieșit atunci la joc, s-ar fi făcut de râsul lumii și nu se mai putea mărita. Flăcul era ales de pânini, fetele nu-l știau și nici nu trebuia să-l refuze. S-a întâmplat că ginerile, venind călare, s-așezat pe scaun în casa viitorilor socii, iar mireasa nu l-a văzut că-i șchiop, până s-a jucat hora miresei.

Ar fi fost o minune să se încheie căsătorii din dragoste și, mai ales, impotriva voinței părinților, dar, cu toate acestea, nu se pomeneau divorțuri. Dovada acestui fapt este și urarea cea mai răspândită la Săcele – „să trăiți și să vă îngăduiți”, azi uitată, chiar înlocuită de denumiră „să trăiți bine”. „Să trăiți și să vă îngăduiți” exprimă o mentalitate românească, de stabilitate frumoasă și necesară, atât de subrezită astăzi de nestatornicie și discordie.

Copilăria mea s-a petrecut în acel du-te vino al oilor, cu plecările și venirile lor de la munte sau din baltă.

Să se duc și nu mai vin
Până la Sfântu Constantin
Să se duc și nu vin iară
Până la dalba primăvară.

Cât cuprindeau cu ochii vedea mergând cădurile de oi și de miei. Venea de la câmpie, din Dobrogea, din bălpile Dunării, din Bărăgan sau de mai departe, din sudul Basarabiei. După o iarnă lungă, puștie, se înmâneau vâile, poienile, drumurile, iar behațul și sunetul clopotelor erau înseși sunetele vieții, ale vieții de mocan și spectacolul acesta dura săptămâni.

Turmele erau conduse de ciobani chipesi și voinici care purtau căuciuli fumurii, cu opini prinse cu curele strânse pe pulpă, peste cioareci de dimis ală, cu zăbu de dimis cafeină, cămașă ală, toate jesute la război de harnicile lor femei care nu strângau războul tot timpul anului.

Băta ciobânească și căni erau singurelor arme de apărare dar și de dinjare a ogor pe poteci numai de ei și tuie.

Pentru prelucrarea lăuntru, căminele mocanilor devineau adeverăate ateliere casnice în care femeile mai vîrstnice le școleau pe cele mai tinere.

Oierul îi pinea pe bărbăți de departe de familiile și faceau adeverăate sacrificii atunci când, de la Crăciun la Sfântul Ion, puteau veni acasă. Și atunci, să te ju pătreceri de Sfântul Ștefan, Vasile și Ion!

Pântecele Zenovici avea obiceiul ca la fiecare onomastică să vină acasă la sărbătoniș, să-i felicite, să închine cu ei un paahar de vin și să servească gogosi și uscătele, singurele delicatești ce se faceau pe vremea aceea, în afară de cozonaci.

Apoi, în Câșlegi, se organiza balul plăcintelor, prilej de desfășurare, de epatare prin jințut și dans sau chiar de a face nunți, botezuri și de a fi cu toată familia.

Pentru o imagine mai clară despre Săcele și săceleni, amintesc că, în fază de afirmare și apoi de dezvoltare a urbei, pe lângă activitatea de bază

— creșterea oilor — practicată de mocani, mai erau agricultura și exploatarea pădurilor, practiceate mai ales de maghiari. Creșterea oilor a generat apoi profesia de negustor, mai rentabilă, mai stabilă și mai lipsită de riscuri.

Punctul de întâlnire al mocanilor cu negustorii era la Medianu, la tâta Lina și Gheorghe Medianu, cuscru lui Ion Butu, proprietar de terenuri vaste în Ialomița și patron al băncii "Săcelana". Aici se întâlneau, își împărtășeau impresii, afluau vesti și puneaau la cale noi afaceri.

A rămas vestit Ion Alexandrescu care, în magazinul lui universal din Satulung, comercializa cea mai bună pâine și cozonac, tăiat felii, băgat la captură.

La Manole, nenea Ștefan și păța Marioara serveau grătar, iar lăutarii făgări din Gărcin delectau sezoștii veniți în număr mare la Săcele.

Restaurante, bodegi și crășme se găseau o grămadă la Baltag, la G. Pasăre, la Barbu, Mircan, Munteanu, Comăniță și mulți alții care reprezentau comerțul atunci la Stuhlung.

La neica Niță Cofet se aduceau laptele de vacă din cele 7 Sate și îl prelucra. Faima sămânțăii și a căsușului a făcut să aibă vad permanent.

Din rândul maghiarilor îmi amintesc de negustor și morari ca Tamas, Punkosty, Isik, Molnar, Szocs, Szabo sau cei care aveau daracuri și ateliere de tors lâna ca Fisher, David, Kerestes.

Români sau maghiari, toți au fost onești, loiali și civilizați și de aceea au dominat ca negustori chiar în orașe ca Brașov, Ploiești, Brăila, Galați sau Constanța. În Brașov, Pană avea o bodegă unde săcelenii se întâlneau nu numai pentru plăcerile vinului și a delicateselor ci și pentru a-și împărtăși bucuriile sau greutățile cu care se confruntau sau pentru a pune la cale noi afaceri sau căsătorii. Pe strada Hirsher, neica Ovesea avea un magazin de coloniale — "Cănele negru". Printre vânzători era Ghijă Coltofecanu care, mai târziu, a devenit gestionarul cătorva magazine ale mărfurilor din Săcele.

Loc de întâlnire a săcelenilor era și Târgul Grăului din Piața Sfatului din Brașov, de unde mocanii și mocancele își procurau mărfuri pe care le revindeau la tarabe sau în piață din poiană (azi b-dul G. Moșoiu nr. 321 – 351).

La Ploiești nu a existat sector în care comercianții săceleni să nu-și facă simțită prezența și să nu se impună. Amintesc pe frații Munteanu care aveau magazine cu tot felul de mărfuri, unele expediate cumpărătorilor prin curier, cu căruță. Apoi, frații Mărăculescu, Olaru, frații Mojoi – extinși până în Italia și enumerarea lor poate continua. Am putea adăuga pe Taras și Munteanu la Urlați, pe Fetiu la Bușteni, pe Peteu la Văleni și alții.

Iată cum mocanii și negustorii au dus faima Săcelenilor și au jinut via legătura cu cei rămași acasă.

Săceleni, oameni harnici, sunt și credincioși, iar unii extraordinari oameni de cultură.

Săcelele au dat preoți, călugări și măicuțe care au întemeiat mănăstiri, episcopi ca Nicolae Popescu și Filotei Perșoiu.

Mănăstirile Cheia și Suzana își leagă existența de contribuțile unor mocani săceleni ca Verzea, Roșuleț, Tudoran, Munteanu, Manole, Puju.

Maica Geta Șchiopu, starejă la mănăstirea Horezu, găzduia cu drag pe orice săcelean, iar maica Leontina de la Suzana a rămas în amintirea tuturor și datorită savurosului serbet de zmeuri sau lăimărie cu care își servea dragii osașe săceleni.

Cum să uit frumoasele obiceiuri legate de sărbătorile anului și, mai ales, de Crăciun ?

Ritualul primului colindătorilor ce aduce vestea Nașterii Domnului și urează gazdelor sănătate și prosperitate, te umple de bucurie, de pace și dragoste. Ca gazdă, am umplut și eu trăistrujele colindătorilor cu nuci, mere și covrigi și am crezut cu strănișnicie în urările lor. An de an am retrăit clipile când eram și eu colindător și-mi amintesc și acum măngieările bătrânilor pe mâinile înroșite de gerul pe care îl sfidam, căci plăcerea urăului era mai mare.

Educația primită de la părinți și străbuni ne-a sensibilizat și în fiecare an Nașterea Domnului era așteptată de toți, vârstnici și copii, cu multă evlavie și emoție. Pregătirile se faceau încă de la lăsatul secului când noi, copiii, eram obligați să postim în prima și ultima săptămână, săut fiind că mamele noastre posteau toate cele sase săptămâni. Plină de evenimente era săptămâna din ajun: de Ignat se iașă porcul și se părlea cu piae de grâu. Meșter era Niță Mosloc. Nici acum n-am uitat cum noi, copiii, așteptam cu nerăbdare să primim codiția sau urechea porcului; apoi era ziua copiului pâinii și a cozonacilor, iar în ajun se pregăteau sarmalele și se faceau gogoșii. Seară, copiii se grupau și plecau să colinde din poartă în poartă, moșajunul vestind Nașterea.

Ca toți voiam să ajungem la domnul profesor Colceag sau la preoți, care ne așteptau în pragul casei și ne răspălaieau cu bani.

Întorși în căldura căminului cu miros de sarmale și cozonaci, ne pregăteam de rugăciunea alătură de mama, care nu ne lăsa până nu cântam Paracrisul Maicii Domnului. La o oră mai târzie se auzea corul feriorilor de la Biserica Veche și de la noi, care colindau mai ales pe la casele cu fete. Gazdele primeau cu drag grupul de 15 – 20 colindători, aceasta considerându-se o ciște. Pentru urarea ce li se ficea, pentru frumusețea colindelor, dar, mai ales, pentru a nu fi ocolji în anii următori, gazdele umpleau masa cu bunățip și vinuri alese.

Altă plăcare și chiar obligație, era participarea la ceremoniile religioase de Crăciun. Să nu mergi la biserică era o rușine, era o autoexcomuniare din viață socială. Cum să nu-ți amintești cu smerețe de preoții Zenovie Popovici, Șerbu, Leucă, Bălățoiu care parcă în aceste zile de sărbătoare se confundau cu sfinții? Predicile lor erau clare, mereu noi și pline de invățăminte, aveau dragoste de oameni și pasiune pentru preoție. De aceea, biserică era întotdeauna plină de credincioși și fiecare putea să ducă cu sine un indemnă pentru viața sa morală. Grățau din inimă pentru inimă și erau iubiri de credincioși pentru rugăciunea și evlavie lor. Doamne, cu căță plăcare participam la corul bisericii! Răsună biserică de frumusețea vocalor și a cântecelor... Corul, pe patru voci, condus de cantorul Maxim, format din fete și flăcăi, tot unul și unul, imbrăcați în frumoasele noastre costume moănești, era o incântare pentru credincioșii care veneau la biserică. Mulți veneau la biserică și de dragul corului și cred că ar fi minunat dacă să reînviuă această tradiție. Stă în puterea preoților de azi acest lucru.

Și mai e ceva ce vreau să amintesc. Se făceau și atunci, ca și astăzi, slujbe pentru cinstirea eroilor – pniej de măndrie și pioasă aducere aminte. Dar atunci răsună cimitirul de cănceală ca "Presărăți pe-a lor morminte", "Pui de leu" și altele, interpretate de elevii pregătiți de invățători. Azi, totul se reduce la slujba religioasă și citirea listei eroilor căzuți în războiile...

Dar,oricăt măș strădui eu, nu pot să epuiiez subiectul, așa că voi considera articolul meu ca punct de plecare pentru altele, scris de săcelenii care păstrează în suflete adeverătă arhive de întâmplări, oameni, obiceiuri care le-au încântat copilația și tinerețea. Las deschisă calea celor mai plini de har și tot atât de încântări de plăcerea întoarcerii în timp.

Amintiri relatate de Maria Costea din Satulung
și consegnate de prof. Lucia Taras

Banca de sub castan

Prin anii 1890, bunicul meu patern a plantat un castan la o râscruce de drumuri, într-o pajiște frumoasă. Mai târziu, în anul 1935, tatăl meu, primarul Turchesului în acea vreme, a adus o bancă ce fusese în fața primăriei și înlocuită cu alta nouă. Bancă a fost așezată sub castan.

Zaua veneau aici fete care locuiau în apropiere. Venea cu lucrul de mână, iar seara apăreau și băieți. Era mare animație. Nu cred că era Tânăr care să nu fi stat, măcar într-o seară de vară, pe banca de sub castan.

Erau foarte mulți : frajii Nicoari, cei mai simpatici și mai veseli (Sterică, Angelina, Gigi,

Sici, Caterina și Nelu), apoi verioșa lor, Stefanía Zăltăreanu, venită de la studii făcute la Conservatorul din Paris. Nu lipseau Ion Papiniu (Pycy) care vorbea vreo șase limbi străine, Ionel Blegeanu, student la Conservatorul din București, Florica Moldoveanu și Mircea Panaitescu, etalonul îndragostitorilor, Aurel Moldoveanu (Dame Magheru), care insufla atmosfera cu recitări din volumul propriu "Cu barda-n porți de veac" și frumosul Nelu Caloinescu care îi încanta pe toți cu vocea lui deosebită.

Aceștia au plecat de mult de lângă noi și poate în stele în care sunt acum se găsesc la banca de sub castan.

A venit apoi o generație mai veselă, mai zgomoasă: Puțu Crețu, Daniil Purciroiu, Fanel Dumitrescu, Jenel Caloinescu, Alexandru Dumitriu (devenit mai târziu doctorul lui Gheorghiu Dej), Valentin Moroianu, dirijorul Paul Popescu și mulți alții.

Într-o noapte, cineva rău a furat banca de sub castan. Tinerii s-au risipit și ei, împreștiati în toată lumea.

A rămas castanul...

În fiecare an, când înfloresc, castanul este parcă mai frumos, mai majestuos. Miroslul florilor ajunge până la mine în curte. Mă duc, la fel ca altădată, să-l privesc de aproape. Închid ochii și parcă văd animația de acum mai bine de săptizeci de ani.

Care cum au trecut anii aceia frumosi ?

A rămas castanul solitar ca o amintire a lor și a celor plecați în stele.

Maria Bobeș – Turches

Să nu uităm

Cu puține zile în urmă am primit o veste tristă: ne-a părăsit Ion Alexandru – Ogio – și-a cum l-am cunoscut roși apropiați lui.

S-a născut în luna mai a anului 1947, pe strada Valea Largă, uliță renomată în satul nostru mai ales numărului mare de copii ce au crescut aici, ca și pentru atracția pe care a exercitat-o pentru copiii de pe ulițele învecinate.

Împreună cu Ninel Eftimie, prieten apropiat al lui Ogio, inventariem, „generație după generație”, pe cei care au crescut aici.

Constatăm că de pe Valea Largă au provenit mulți din cei ce de-a lungul timpului au jucat fotbal la „Izvorul”: Ștefan Poenaru și Nelu Orezdoi din cei mai buni portari pe care i-a avut echipa; Gică Jinga, Fan Comșa, Niță Vlad, Bandi Sipos, Mircea și Petrică Ghiță, Nelu Beciu. O bună bucată de timp, pe Valea Largă și-a avut „Izvorul” și sediul.

Atracția văii aducea la joacă mai toți copiii din vecinătate : Dudu și Florin Pricop, Luță Ștefănescu, Cornel Sărbu, Gigi Munteanu, Ninel Eftimie, care se alătuau „loalnicilor”: Nelu și Viorica Costea, Smaranda Jinga, Ani și Costică Puscă, Victor și Gigi Slăbilă, Viorica Cristocea, Doru Vâlcu, Stoian Bunea, Ani Vlad, Puțu și Telu Budulan, frații Poenaru – Nicu, Vasile și Ovidiu -, frații Căjeanu, Florin Bulat, Mircea Arion.

Iarna, Valea era la fel de animată, asigurând accesul la părțile de sănii și de schi din Grădina lui Fășie și de pe Coasta cu

Ion Alexandru "Ogio"
1947 - 2009

Stejari, părți foarte dificile.

În acest climat crește Ogio, alături de Mioara și de Viorica, surorile lui. Se remarcă din primii ani de școală ca un elev eminent, gata oricând să-și ajute colegii și surorile la invățătură, dar și ca un talentat jucător de tenis de masă și fotbal; a fost primul posesor al unei mingi de fotbal adevărate de pe Vale și Ninel își amintește cum, cocotăți pe capucul flințăni de pește drum, cremenii și lustruiau mingea imediat ce terminau jocul.

Întră la Liceul Sportiv din Predeal, unde erau admisi cei ce aveau să devină schiori de performanță, dar condițiile materiale nu îi permit să-l termine deoarece costul echipamentului de schi devenise foarte mare și trebuie suportat de elevi.

Se transferă la Liceul George Moroianu din Săcele pe care îl termină cu note foarte mari și intră printre primii la Facultatea de Mecanică din Brașov, devenind unul dintre susținătorii „Izvorului”. Preia funcția de delegat oficial al asociației pe lângă UCFS Brașov, fapt ce se reflectă imediat în modul cum este privită gruparea săceleană de către forurile superioare și nu pregetă niciodată să se echipeze atunci când nu reușim să ne strângem 11 jucători.

Fiind un bun organizator, ajutat de mama sa, rani Genica, face serate acasă, de care Ninel Eftimie își amintește cu multă plăcere. Dar își mai amintește și cum au spart geamul de la casă : se apropia Paștele și se pregăteau „chiuligele” pentru tras, folosind un amestec de clorat de potasiu și puciosă măruntă (amestec procurat de regretatul ofițer Nelu Slăbilă). Ca să nu se

accidenteze au amplasat "chiulipa" în canalul din fața casei și au aruncat un pietroi peste bulonul ce obtura mecanismul. Explosia a fost așa de puternică încât bolovanul a fost aruncat în fereastra casei, făcând-o zob, sperind vecinii și oile lui Nelu Beciu care pășteau pe deal.

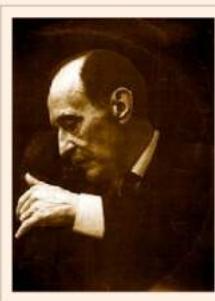
Termină facultatea în 1970 și este repartizat la Uzina Mecanică Cugir. Este condus la gară de mama sa, de Nelu Beciu și de Ninel Eftimie și printre lacrimi Ogio promite că se va întoarce curând acasă, dar nu se mai întoarce decât în concediu.

Buna pregătire profesională, calitățile lui deosebite, modestia și puterea de muncă fac să fie promovat spre vârful ierarhiei uzinei. Când l-am întâlnit în fabrică era șeful Organizației Muncii, responsabilitatea deosebită intr-o unitate ca Uzina Mecanică Cugir.

Se căsătorește aici și este foarte mândru când Florin, fiul său, termină facultatea. O hoală necruțitoare îl obligă să se pensioneze prematur. Pleacă dintr-o zi în ultima zi a lui Cupitor, soția și surorile fiindu-i aproape pe totă perioada suferinței.

Își doarme somnul de veci în cimitirul ortodox din Cugir, plâns și regretat de toți cei ce l-au cunoscut, iar noi vom păstra vie în suflet imaginea unui prieten cu totul și cu totul deosebit.

Dan Zamfir și Ioan Eftimie

Ionel Perlea și rădăcinile sale săcelene

Intotdeauna am fost plăcut impresionat de acele comunități care au reușit să-și scoată în evidență personalitățile născute sau cu origini în sâmul lor. Cu merite mai mult sau mai puțin evidente la nivel național sau internațional, aceste personalități sunt promovate și scoase în prim plan, devenind port-drapete ale culturii și tradițiilor acelor comunități.

Noi, săceleni, am fost binecuvântați cu o mulțime de valori spirituale și cu o pleiadă de intelectuali care s-au afirmat în viața culturală a pării, făcând cunoscute aceste meleaguri în cele mai înalte foruri universitare și de cultură românești. Din păcate, având la dispoziție un trecut atât de bogat în personalități, generațiile contemporane s-au rezumat la evocarea numai cătorva dintre ele, renunțând la cercetări mai amănunte, care ar fi scos în evidență și alte contribuții săcelene, cu cariere internaționale de excepție.

Acesta este și cazul maestrului dințor și compozitor Ionel Perlea, cel căruia "magicianul baghetei", Arturo Toscanini, ii spunea, atunci când l-a lăsat în locul său la conducerea orchestrelor Scalaie din Milano: "Îți las bagheta mea, nu numai ca amintire, dar pentru a-i prelungi, prin dumneata, viața în lumea succesorilor, știind că va dobândi în mâna dumitale supunerea orchestrelor" ...

Ionel Perlea a fost, după George Enescu, cel mai cunoscut muzician român, fiind incoronat cu laurii celor mai mari succese internaționale. Puțini știu însă că această personalitate, care a uimit lumea muzicală pentru felul unic în care conducea orchestrelle cele mai renomate, supunându-le total numai din privință și din desenul măinilor, își trage o parte din covârșitorul său talent de pe aceste minunate plăuni săcelene. I-a plăcut întotdeauna să recunoască faptul că, deși născut în Ograda ialomițeană, este coboărton din neamul țărănilor hamici din Săcele, de lângă Brașov, oierii cu renume la vremea lor, crescători de vite și chiar de cai. Cei din neamul lui Părlea din Săcele erau cunoscuți din vremuri vechi că vindeau cai pâină și Sultanului de la Târggrad pentru aliaul împărátesc și pentru oastea otomană. Îndelemnirea aceasta de crescători de animale era veche în neamul lui Părlea, acoperind trei generații, în fiecare existând câte un Ioniuș Părlea, așa cum stau mărturie înscrisele bisericii vechi din Săcele. Erau multe familiile returnante de mocani săceleni în acele vremuri de înflorire economică pentru aceste meleaguri și, printre ele, se numărău și familile Părlea, Jalea și Peteu, ale căror destine se vor impăla, așa cum vom vedea mai departe.

Tot trimițând vite și cai spre Poarta Otomană, două din aceste neamuri din Săcele – Pădea și Jalea – au început să-și organizeze așezări din ce în ce mai statonice și în Câmpia Bârăganului, către porturile de la Dunăre unde turci venau să-și incarcă oile, vitele și cani cumpărăti de la harnicii mocani. Una dintre aceste așezări se numea Coconari și pe la 1803 ea evoluase, dintr-o adunătură de bordeie și adăposturi pentru animale, într-un cătun în care locuitorii se ocupau atât cu creșterea animalelor cât și cu cultivarea pământului. Dar lipsa apelor a determinat pe oameni să-și părăsească vechea așezare, care fusese anii buni loc de popas în calea oierilor mocani, și să se mute mai aproape de apa Ialomiței și de Balta Străchinei, întemeind astfel așezarea Ograda. Mocanii săceleni, cunoștori ai locurilor, datorită peregrinărilor lor cu turmele, au intuit avantajele unei așezări statonice în Tara pentru negozi de vite, astfel încât ramuri ale familiilor lor din Săcele au ales să se stabilească în așezările din Câmpie, așa cum a fost și cazul familiilor Părlea și Peteu care au devenit ogrădeni. Familia Peteu și-a durat în noua așezare casă cu magazii, a sprinținat sătenii cu care lucra să-și incoporească gospodării proprii și astfel Ograda a devenit un sat în plină creștere. Apoi, soții Gheorghe și Ana Peteu au ridicat biserică din sat, sfîrșită la 9 mai 1868, și localul pentru școală.

Așa cum era obiceul la mocani, care se incuseau cu familiile de aceeași teapă cu ei, sporindu-și astfel turmele, cirezile și averile, Aneta, fiica lui Gheorghe și a Anei Peteu, a devenit soția lui Ioniuș Părlea, fiul unei alte familiile instărate originară din Cernavodă Săcelor. Numai că, în actele parohiale, Ioniuș este înscris la numele de familia ca Perlea. Poate o greșeală a preotului, poate un tremur al măinii care a făcut înscrisul, au însemnat începutul versiunii Perlea pentru urmăriți ogădeni ai mocanilor Părdea.

Ioniuș și Aneta Perlea aveau să fie cunoscuți în timpul Războiului de Independență pentru sprijinul substanțial pe care l-au acordat trupelor române, punând la dispoziția acestora grăne, putini cu brânză, vite și cai. Fiul lor, Victor, a urmat liceul la Brăila și apoi Academia Comercială din Anvers, iar prin 1893 se căsătorește cu Margarete Haberlein din München, împreună cu care se stabilește la Ograda, împărțindu-și viața între gospodăria de la pâră și locuința pe care o aveau la Brăila. Victor și Margarete Perlea au avut o fată, pe Ana, și trei băieți, Victor, Ionel și Alexandru.

Ionel, al treilea copil al familiei Perlea de la Ograda, s-a născut la 13 decembrie 1900. Copilăria și-a petrecut-o în satul natal, într-o libertate binefăcătoare, cunoșcând alături de ceilalți copii de vîrstă lui, bucuria burzăldăușniciei pe câmpie, a scăldătorului în apele Ialomiței, joaca în lăunture de grău la vremea secerișului, precum și satisfacția de a-și culege poamele cu mâna lui, direct din pomii în care se cățăra, împreună cu băieții din

sat. Avea însă Ionel, băiatul de la conac, ceva deosebit față de tovarișii lui de joacă. Asculta atenționat cântările apă lalomei sau cum răpăie ploaia pe acoperișul de tablă sub care se adăpostea dar, atunci când îl făcea atenție pe ceilalți copii la muzica acestor sunete, se lovea de lipsa lor de înțelegere față de nimurile care pe el îl nălburau. Și nu era întâmplătoare aceste inclinații, din moment ce tatăl său, Victor Perlea, era stăpânul de pasiunea muzicii, având vocație, chiar hără și, dacă nu și-ar fi iubit părinții care doreau să-l vadă cu studii înalte de comerț, pianist s-ar fi făcut. Și a reușit, până la urmă, să-și facă plăcerea cumpărându-și un pian Bechstein care a costat o grămadă de napoleoni de aur și la care căntă cu talent atunci când voia să se destindă.

Copiii au crescut în acest climat artistic, moștenind plăcerea muzicii, dintre ei Ionel manifestând un interes mai mare pentru pian.

Dar, încă înainte de a ajunge Ionel la vîrstă pentru școală, Victor Perlea se stinge fulgerător din viață, lăsându-și copiii orfani.

Primii ani de școală Ionel îl petrecă în satul natal, avându-l ca învățător pe Alexandru Georgescu, și se dovedește a fi un copil sărungăios, bucurându-se de toate libertățile vârstei dar având și obligațiile îndatoririlor de școlar. Absolvind cursul primar la Ograda, Ionel Perlea a fost inscris la liceul din München, unde se stabilise mama sa. Încurajat de Herr Mittag, profesorul de muzică, Ionel și-a întocmit, în clasa a treia, o mică orchestră formată din colegi care cântau la diferite instrumente, printre ei numărându-se și Victor, fratele său. Abia înălținise doisprezece ani și devenise dirijorul unei formații semisimfonice, compunând chiar un vals inspirat din viața la Ograda. Împreună cu această orchestră liceală, micul Ionel Perlea avea să susțină mai multe concerte, cărtăgând aprecierile iubitorilor de muzică din München. La încheierea studiilor liceale, Ionel Perlea căpătase temeinice cunoștințe teoretice muzicale, care, împreună cu cele de interpretare la pian, vioară, violoncel și chiar contrabas, i-au asigurat un loc fruntaș la selecția pentru Conservatorul din München, unde a avut privilegiul să studieze cu unii dintre cei mai buni profesori germani ai acelor vremuri. Unul dintre aceștia, Anton Beer Wallbrunn, l-a îndrumat și încurajat să compună, încă în 1919, lucrarea "Două schițe simfonice", precum și "Trei lieduri pentru bariton și pian".

Tot în 1919 face o deplasare în țară și are prilejul să ia contact cu muzicienii români și cu viața din București. Și-a dat seama imediat că muzica cultă nu stărnărea prea mult entuziasmul publicului meloman de la noi și acesta este motivul pentru care și-a canalizat energie pentru organizarea unor manifestări muzicale proprii la Salaomene Mozart și la Ateneul Român, în cadrul cărora a debutat și în țară în dubla calitate de compozitor și pianist, fiind remarcat de presa vremii.

Cu toate acestea, consideră că ceea ce învățase nu era îndestulător pentru a pătrunde în lumea spre care tindea și, ca urmare, se înscrise la Leipziger Konservatorium für Musik, pentru o perioadă de trei ani, urmând studii temeinice cu alți străluși profesori ca Paul Graener, Diag Martinson și Otto Lohse. În vacanțe revine în țară și susține noi concerte la Ateneu, având prilejul să-i cunoască pe timrii noștri muzicieni de atunci Alfred Alessandrescu, Mihail Joca, Marcel Mihalovici, Ion Nona Ottescu sau Filip Lazar. Participă la reunurile de la terasa Oteteleșeanu și are ocazia să cunoască artiști și literati de renume ca poetul Ion Minulescu, pictorul Iosif Isler, gazetarii I. Peltz, Scarlat Froda, Ion Vinea, Tudor Teodorescu-Braniste, iar într-o seară chiar pe Constantin Brâncuși. Au urmat alte întâlniri care i-au marcat formarea profesională și viață, cum ar fi cea cu George Enescu, care l-a îndemnat să continue studiile

către perfecționarea la care năzuia, și cu Nicolae Iorga, care l-a întrebat dacă numele său nu este cumva Pârlea și dacă nu se trage din mocanii din județul Brașovului, îndemnându-l să-și ceră cretele trecutul.

În anul 1923, Ionel Perlea are satisfacția să-și vadă terminată o nouă compoziție - o sonată pentru pian - și în același an este invitat să dirijeze la Lvov și Varsavia. În 1926 î se atrăbuie Premiul I "George Enescu" pentru compoziție, ceea ce îi sporește prestigiul muzical și îi ușurează numirea ca dirijor la Opera din Cluj, unde stă doar în stațiunea 1927 - 1928, perioadă în care mai dirijează și Filarmonica din București, precum și alte orchestre. Frământările din acea perioadă de la Opera Română fac posibil transferul lui Ionel Perlea ca dirijor la această instituție, pentru că, în scurt timp, să devină directorul Operei la nișă 30 de ani. În această calitate, Ionel Perlea să-ă arătă preocupații de o largă popularizare a muzicii în rândul publicului, de valorificarea capacitații muzicale autohtone și de îmbunătățirea situației materiale a personalului artistic. Concomitent, continuă să dirijeze orchestra Operei și Filarmonica, înregistrând succese

peste succese și culegând cele mai frumoase aprecieri din partea presei. Dar, timpul trece și Ionel Perlea nu poate fi peptă la nesfășuri răutătorilor și atacurilor adversarilor săi. Demoralizat, părăsește directoratul și rămâne numai dirijor la Opera Română. Acum trăiește numai pentru sine și muzica să și are timpul necesar să-și deschidă sufletul și casa către invitații care îi fac plăcere: banionul Umberto Urbani, canticărea Yovita Fuentes, Clemens Krauss, dirijorul Operei din Viena, și mai ales renumitul bas rus Feodor Salapin.

La 3 decembrie 1932 Ionel Perlea se căsătorește cu Lizette Cotescu, descendenta a unei bogate familii de lângă Tecuci. Această împlinire pe care și-o dorea în plan personal, precum și o scrisoare din partea lui Enescu, îl dă arpi și având în activitatea muzicală.

Urmează numeroase concerte în care dirijează cele mai importante parțituri, bucurându-se de o recunoaștere din ce în ce mai mare. Între 1934-1936 revine la conducerea Operei Române, dar nici acum nu este lăsat să-și ducă la bun sfârșit programul, motiv pentru care se retrage din nou, rămânând prim-dirijor, ceea ce echivală cu funcția de director artistic.

Într-1936 și 1944 a funcționat ca dirijor al Orchestrelor Simfonice Radio-București, contribuind la afirmarea acesteia și la popularizarea muzicii culte prin intermedial radiooului. O altă făță a activității sale muzicale este cea de pedagog la Conservatorul din București. Aici a încercat să aducă un suflu nou, să impună un alt tip de profesor, o altă metodă de predare. A reușit pe deplin și în acest demers, lucru dovedit de rezultările sale și de aprecierile foștilor studenți, între care se numără și mari muzicieni de mai târziu Constantin Bugeanu și Traian Mihăilescu.

Un episod crud și nemeritar al vieții lui Ionel Perlea se petrece între toamna lui 1944 și primăvara lui 1945, când Maestrul, împreună cu soția și un grup de cunoștințe, printre care se numără și un alt săcelean celebru dar prea puțin cunoscut azi, tenorul Petre Munteanu, au fost reținuți de nemți și obligați să trăiască într-un fel de lagăr de internare. Totul a început la Viena, unde Ionel Perlea se afla pentru a susține un concert, înainte de a ajunge la Paris, la invitația Operei Mari și a Operei Comice. Au fost reținuți pentru că erau români, iar România tocmai întorcea armele împotriva Germaniei și au fost evacuați, în cursul unui lung și istovitor drum, prin Dresden, Gorlitz, Krumbuhul (unde au stat mai mult), Salzburg, pentru a ajunge, în final la Mariaphaer, un cătun pe valea Murului. Aici au fost nevoiți să stea, în condiții de domiciliu

fortat, indurând privațiumi de toate felurile, până la sfârșitul războiului. Atunci a început o nouă călătorie obositore, la capătul căreia au ajuns la Roma. Ca și când nu ar fi fost de ajuns, atunci când s-a dus să ceară ajutor la Academia de România, Ionel Perlea a aflat că în țară fusese epurat din toate funcțiile pe care le depinea de către noile autorități comuniste. Este momentul în care începe o nouă etapă în viața Maestrului – cea a exilului, dar și cea a fantasticei ascensiuni profesionale în care totuși nu a uitat nici o clipă că este român și și reprezentă țara.

La Roma, Ionel Perlea dirija la Teatro Adriano și preluase conducerea Conservatorului Santa Cecilia, de recunoscut prestigiu. Destinul a făcut ca tocmai în această perioadă, Arturo Toscanini, care conducea Scala din Milano, să-l invite să dirijeze acolo un concert cu Rapsodia Română de George Enescu, care s-a bucurat de un real succes.

În vara anului 1946, presa din întreaga Italie a făcut cunoscută o știre de senzație: „... la 28 iunie 1946, dirijorul Ionel Perlea s-a căsătorit cu Scala din Milano“. Este momentul în care Ionel Perlea pășește în universitate, într-o minunată poartă aurită. El venea la Scala după Verdi, Puccini, Toscanini și pretențele erau pe măsura ambiiției de a nu păta memoria inaintașilor. Tînzând continuu spre perfecționare, spre maximum de răbdament, Ionel Perlea a instaurat la Scala un regim susținut de efort muzical, într-o disciplină învățată de la marii săi profesori germani, în care punctualitatea era un element cheie. Perioada milaneză a fost plină de succese și de recunoașteri, multe dintre spectacolele dirijate acum bucurindu-se de succese răsunătoare. Tot în această perioadă Ionel Perlea este invitat să dirijeze la Opera Mare din Madrid, la teatrul San Carlo din Napoli, ca și în alte orașe ca Paris, Venezia, Trieste, Perugia, Genova, Tonino.

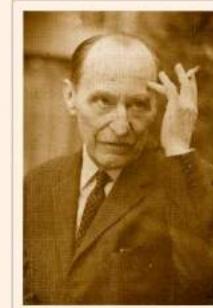
Tot Arturo Toscanini este cel care a marcat și următoarea etapă a evoluției profesionale a marelui dirijor român. La recomandarea lui, Ionel Perlea este invitat de Metropolitan Opera din New York să dirijeze trei spectacole de operă, suficiente pentru a se face remarcă și a impresiona publicul și presa. Atât a fost suficient pentru ca Ionel Perlea să cucerească America și să capete o notorietate care l-a urmărit întreaga viață. Rămâne urmășul lui Toscanini și la pupitru Metropolitan Opera, reușind să se impună și să dirijeze atât în vechiul local din Manhattan cât și în nou sediu Metropolitan House Opera din Centrul Lincoln. Își imparte timpul dirijând spectacole de operă atât la San Francisco, cât și la Los Angeles, la Carnegie Hall cu Filarmonica din New York, la Washington, la bagheta National Symphony Orchestra, la Detroit Symphony, primește numeroase oferte din Europa pentru concerte și spectacole de operă la Paris și München, la Frankfurt și la Leipzig, apoi străbate America în lung și în lat, întreaga lume muzicală de aici cunoscându-l și apreciindu-l cu admirație. Angajamentele se succed și Ionel Perlea muncește peste puterile sale. În 1951 încheie contracte cu National Broadcasting Corporation Symphony, face naveta între America și Europa, încercând să răspundă tuturor solicitărilor din partea iubitorilor de muzică de pretutindeni, chiar dacă erau din Canada, Australia, Insulele Baleare sau Hawaii. Se ajunsese până acolo încăt, la solicitările publicului, contractele propuse Operei Metropolitan să fie condionate de prezența la pupitru a lui Ionel Perlea. Lumea era uimită de talentul său, de capacitatea muzicală și de faptul că românul dirija fără să se uite pe partitură, știind pe dinofără peste 1500 de lucrări. „Nu este vorba în aceste performanțe de un record de memorie, ci de faptul că stăpânește ceva mult mai important ca litera textului – spiritul muzicii pe care îl reprezintă“, spunea criticul J.V. Pandeleșcu în 1970.

Munca epuizantă, stresul și alergia continuă de la un concert la altul, de pe un continent pe altul, își spune cuvântul și în 1957 Ionel Perlea este victimă unui infarct care îl lovește în momentul când dirijează Simfonia a IX-a de Beethoven. A continuat să conducă orchestra până la sfârșitul partiturii, când s-a prăbușit ca un ostaș credincios care și-a făcut datorii. Peste un an este lovit de un accident vascular care îi afectează întreaga parte dreaptă, dar continuu să dirijeze, reușind să domine cele mai mari orchestre ale lumii doar din priviri, ajutat de unașa sa personalitate. În mai 1968, Ionel Perlea își vede implinit unul dintre cele mai mari visuri al sale. Reușește să se întoarcă în țară după 25 de ani de exil. „Un sfert de veac departe de a îl să fie o viață de om“ – spunea Maestrul. Eu am avut fericirea să pot duce o viață românească de interior, cu ajutorul soției mele care a săut să-mi aline dorul de patrie, acolo, în locuința noastră newyorkeză... și acum, iată că trăiesc aieva visul revenirii, al deplinii regăsirii nașute un sfert de veac... „Visita în țară a fost un moment de mare fericire și de împlinire sufletească, a însemnat reîntâlnirea cu rudele de acasă, cu locurile copilariei de la Ogra, cu Bucureștiul tineriei, cu foști prieteni și colegi, cu publicul meloman pentru care a susținut un concert la Ateneu, răsplătit fiind cu ovăzi și o dragoste imensă.“

Era ora 4 dimineață în ziua de 29 iulie 1970 când, înseinat de parcă ar fi dirijat Mozart, alesul îninjorit sale, Ionel Perlea a părăsit această lume, pătrunzând în veșnicie. O baghetă, sau numai un singur deget care o suplinea în ultimul timp, a încheiat simfonia unei vieți. Dirijorul își făcuse datoria și avea acum dreptul la odihnă.

Aceasta este povestea vieții impresionante a uneia dintre personalitățile române cele mai cunoscute în străinătate. O personalitate pe care noi, săcelenii, avem datoria să o considerăm și a noastră, să ne mândrim cu ea și cu faptul că aceste minunate plaiuri au contribuit la apariția unei asemenea valori culturale de excepție.

Horia Bârsan

Patriarhul Miron Cristea (1868 – 1939)

Se împlinesc anul acesta 70 de ani de la trecerea la cele veșnice a celui dintâi Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, un ierarh cu o activitate organizatorică, politico-națională și cărturărească aparte, cel care a marcat evoluția vieții noastre bisericesti din perioada contemporană, fiind omul potrivit la locul potrivit în perioada de consolidare a Bisericii noastre strâmoșești, naționale și unitare. S-a dovedit a fi un ierarh care a avut „simul instituției, fiind, în același timp, un bun gospodar și vizionar“.

Miron Elie Cristea s-a născut în 18 iulie 1868 la Toplița, jud. Harghita, în familia unor părani, George și Domnița. A început studiile la Gimnaziul săesc din Bistrița (1879-1883), continuând apoi la Liceul grăniceresc din aceeași localitate între 1883 și 1887. Aici funcționa o societate de

**Patriarhul Miron Cristea
(1868 – 1939)**

În calitatea de episcop de Caransebeş a continuat linia înaintaşilor săi din scaunul arhiepiscopal, prin care a urmărit emanciparea culturală a românilor, mai consemnat faptul că a susținut înființarea Muzeului Etnografic și de Artă din Sibiu, căruia i-a scris statutul, înfințând și Societatea pentru crearea unui fond de teatru românesc.

Ca primul Patriarh al Bisericii noastre a ridicat actualul palat patriarhal și a repictat catedrala patriarhală. A fost ctitorul schitului de lemn de la Toplija cu clădirile aferente, având hramul "Sfântul Ilie", schit existent și astăzi.

În 1922 a înființat Seminarul Teologic care va purta mai târziu numele său, "Miron Patriarhul", de la Câmpulung, destinat cu precădere orfanilor de război, precum și Academia de Muzică Religioasă din București (1927). La 29 octombrie 1929 a inaugurat un nou seminar teologic, la Cernica, ce avea să dea Bisericii generații de ierarhi, stărci, profesori.

Încă din timpul studenției a făcut parte dintre militanți de frunte pentru realizarea idealurilor de unitate națională ale poporului român. În această perioadă scrie articole polemice relative la publicațiile maghiare, realizează discursuri edificatoare pentru năzuința tineretului înspre unitatea de neam, devenind astfel un ventabil apologet al românismului. În articolele publicate în reviste ca: "Tribuna" din Sibiu, "Drapelul" din Lugoj, "Gazeta Transilvanici" din Brașov, "Familia" din Oradea, "Românul" din Arad, "Luceafărul" din București, combătând vehement presa maghiară dacă și atunci în mod tendențios și cronat pe românii transilvăneni.

Tot în perioada studenției a înălțat funcția de secretar al societății studențești "Petru Maior". În 1894, în timpul desfășurării procesului memorialiștilor, împreună cu alți 12 colegi, a redactat un manifest prin care chemă ardelenii să se solidarizeze cu memorialiștii.

A continuat activitatea politică și după urecarea pe scaunul arhiepiscopal. Încă din octombrie 1918, episcopul de Caransebeş Elie Miron Cristea, a luat parte la adunarea de constituire a Consiliului Național Român din această parte a țării, convins fiind de faptul că sosise vremea ca națiunea română să-și croiască singură soartă și viitorul cu sprijinul și ajutorul frapilor români de pretunitenți.

La 21 noiembrie 1918, ceci cinci episcopi români din Ardeal, între care și Miron Cristea, au dat publicării o Declarație de adeziune față de Consiliul Național Român Central, pe care îl recunoșteau drept singurul conducător politic al națiunii române. Actul respectiv, pe lângă faptul că a fost extrem de sugestiv, a avut și un larg ecou în rândurile clerului și credincioșilor.

Mai târziu, la 1 Decembrie 1918, a fost prezent la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia unde, în cuvântarea rostită, a evocat toate treptele care au dus spre Mareea Unire, corroborate cu suferințele indurante de români. A fost desemnat de către Marele Stat Național, din care ficea parte, în delegația care a prezenta la București acțiul unirii cu patria mamă. Rămâne semnificativ prin mesajul transmis cuvântările sale rostită în Gara de Nord și în alte locuri cu prilejul deplasării în capitala României reînregărite.

Ca Patriarh, a făcut parte din Regență (20 iulie 1927 – 8 iunie 1930) și a fost pentru o scurtă perioadă (10 februarie 1938-6 martie 1939) prim-ministrul al țării.

A fost voia lui Dumnezeu că primul ierarh hirotonit în noua catedrală de la Sibiu să fie episcopul de Caransebeș, Dr. Elie Miron Cristea, ales la 21 noiembrie / 3 decembrie 1909, confirmat de autoritățile de stat abia la 10 aprilie 1910. Hirtonia a avut loc în ziua de 20 aprilie / 13 mai 1910, fiind săvârșită de mitropolitul Ion Mețianu și episcopul de Arad. După ce a păstorit la Caransebeș în condiții dificile, la 18 / 31 decembrie 1919 s-a făcut alegeră nouul mitropolit – primat. Marele Colegiu Electoral l-a ales în această treaptă pe Miron Cristea, până atunci episcop de Caransebeș. În calitate de mitropolit – primat la București, a propus în 1920 organizarea unui nou Sinod ecumenic al întregii Ortodoxii, fund propuse un număr de 9 teme centrale. În timpul arhiepiscopiei sale s-a realizat unificarea bisericească în baza principiului Statutului săgunaș din nouă stat român unitar, Biserica noastră fiind organizată ca patriarhie, iar ulterior s-a votat și Statutul de organizare și funcționare a Bisericii Ortodoxe Române din 1925.

De asemenea, în aceeași perioadă de patriarhat a reapărut revista "Biserica Ortodoxă Română" (1921), inițiată în același timp și apărându-se revistă "Apostolul", organ de publicitate al Arhiepiscopiei Bucureștilor (1924).

A avut grija de traducerea și tipărirea Bibliei Sinodale din 1936, fiind conștiuent de faptul că prin aceasta oferă românilor o limbă menită să mențină unitatea națională. La această măreță realizare se adaugă și unele ediții din Noul Testament, aducându-și astfel contribuția la tipărirea de cărți teologice la Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române.

In anul 1927, mitropolitul Miron Cristea a înființat la București o Academie de muzică bisericească, obținând, în 1928, și o subvenție de la stat în acest sens. S-a îngrijit să promoveze ierarhi dedicați în scaunele episcopale vacante, înființând și unele noi (Episcopia de la Bălți și Ismail) sau reactivând alele (Episcopia Oradei, Clujului sau Tomisului).

Din activitatea sănătoasă menționată publicarea unor culegeri de folclor, a unei lucrări de iconografie ("Iconografia și întocmirele din interiorul Bisericii Răsăritene", 1905), o altă despre Catedrala ortodoxă din Sibiu, scrisă în colaborare cu Sextil Pușcariu și Matei Voileanu sau "Pastorale, predici și cuvântări", în 6 volume, scrisă între 1923 și 1939.

A fost preocupat și de Legea și Statutul de organizare a Bisericii Ortodoxe Române, fiind contemporan al actului de la 4 februarie 1925, când Sfântul Sinod a adoptat Actul de înființare al Patriarhatului românesc. A inițiat și proiectul Catedralei Mănăstirii Neamului, prezidând, la 19 februarie 1929, ședința unei comisii de experți care a analizat o serie de amplasamente ale viitorului edificiu.

Cu o sănătate precară, pleacă în martie 1939 la Cannes, în Franța, pentru tratament. Acolo a trecut la cele vestnice la 6 martie, fiind adus ulterior în țară și îngropat la Catedrala Patriarhală din București. Parafrându-l pe poetul Grigore Alexandrescu, putem afirma că patriarhul Miron Cristea merită să primească închinăciune de la fiul României pe care a cinstit-o cu fapta și cu vorba.

Prof. Florica Lupu

• Cultură

Partidul e-n toate

Ca să nu mai rămână repere și anul acesta, mam' mare, mamici și tanti Mîja au promis Tânărului să-i explice de ce e necesar să învețe în sistemul actual de învățământ românesc. Într-un sistem educațional care se respectă ar trebui să aibă o strategie pe termen mediu sau sau lung, care să vizeze limpede răspunsul la întrebarea de bază: de ce să învețe elevul? De ce atâtă matematică?... Nu pot trăi fără chimie?... Educația tehnologică e mai importantă decât istoria? La ce-m folosește mie limba lată?

Motivajă învățării am simțit-o pe diverse niveli. În etapa preșcolară, sau ciclul primar, mai productivă mi-a părut motivajă extrinsecă. Atunci trebuia să mă supun unor cerințe exterioare, chiar unor constrângeri, deoarece încă nu-mi formaseam un sistem de valori solid. Mam' mare, mama și tanti Mîja pe de o parte, tanti educatoarea sau doamna învățătoare pe de alta, m-au învățat corect că trebuie să învăț ca să mă fac mare. Am crezut inițial că se referă la sensul denotativ al limbajului, că „mare” înseamnă să fiu ca „înrăută” din tren, care putea să scoată capul pe ferestra și să se urce pe vreo valiză strânsă de pe condor, cum am făcut eu. Apoi am înțeles că ei se refereau de fapt la înțelepciunea paremiologică: „cine are carte, are parte”. Din acest rezonabil motiv mi-am permis să intervin în discuții filologice dintre mam' mare și mamici pe tema noilor variante tip DOOM 3. Marinel sau marină?... Am tăiat nodul gordian cu finețea lui Alexandru cel Mare.

„Vezi că sunteți proaste amândouă?... Nu se zice mammal, nici mannel...
- Da' cum, procopisitule? întrebă tanti Mîja cu un zâmbet simpatic.
- Marinier...”

Le-am dat clasă. Dovadă, au recunoscut și m-au recompensat, ca să-mi stimuleze motivajă pentru învățătură.
„Apoi, del N-a învățat toată lumea carte ca d-tă!” m-a felicitat mam' mare, sărutându-mă în timp ce îmi potrivea grijile pălărie de marinier.

Mi s-a format în felul acesta motivajă intrinsecă. Elevul motivat de o forță interioară, care-l orientează spre atingerea scopului, va învăța mai ușor și va avea satisfacții mai mari de pe urma muncii sale, decât cel care învăță pentru a-și mulțumi părinții, sau pentru că sunt motivajă în sens negativ, prin pedeapsă. Doresc să învăț ca să devin cineva! Cine va dona să învețe, are toate sansele să izbutească în viață, iară ce ne-a învățat doamna educatoare. Mai apoi d-na învățătoare, la ora de educație civică, a reiterat aceeași idee forță: învățăți, învățăți și iar învățăți. Pare un indemn cunoscut, dar nu știu de unde să-l iau. Oricum sună bine și motivant. Am înțeles și am nuțuit ideea într-un enunt polisemantic: dacă învățăți, devineți învățăți. Numai cine învăță, e un căștigător. și se va înălța pe scară valorică a societății. Am crezut cu sinceritate, cum crede orice soim al patriei, că perspectiva zborului spre inalțimi mă va motiva totuși viața.

Când am trecut la gimnaziu, au inceput să se manifeste primele înțrebari existențiale: repetenția ca eşec poate fi transformată într-o victorie de circumstanță?... Cum să-i fie pe ai mei să-mi compere ultimul model de telefon? Prietenul și colegul meu, Ionel, nu mai toarnă dulceață în soționii mușafirilor, dar s-a apucat pe bune de fumat. A supărat-o râu de tot pe mamicii lui. A fost un eşec și un exemplu de motivajă negativă. Dar, băiat cu valențe psihologice latente, a transformat neașteptănată într-o victorie personală. Ca să se lase de fumat și să mi se dea la droguri, mamicii lui i-a luat un mobil cu Dual Sim. E compatibil cu două SIM Carduri cu funcționare simultană, are două camere foto / video de 3,3 Mpixels și funcție Web-Cam, ecran de 2,8" QVGA 265 k colori, touch screen, plus incorporat un MP3 stereo și un MPEG-4 de 3 giga. Beton! Nimeni din clasă nu mai are aşa ceva. Nici măcar profii, care au niște gioase de mobile alb-negru depășește total. Vine cu el la școală și le trage în chip pe professe exasperate de comentariile lui năspuț în timpul orelor. Când enerbat la culmea, ridică mâna la el, sau îl pun la colț că deranjează ora. Dar nici el nu stă cu mâinile în săn, acționează subtil. Zice că le face dosar, o să vadă ele când o ajunge el mare...

A învățat înseamnă a acționa. Învățarea ca act de conduiță, este motivajă, iar motivajă învățării poate lua diferite forme: intrinsecă sau extrinsecă, pozitivă sau negativă, cognitivă sau motivatională. Elevul stimulat pozitiv, încurajat și apreciat în muncă sa, va obține succese. Este adevarat că vârstă la care se realizează învățarea este esențială pentru formele pe care le ia motivajă, însă ele trebuie să coexiste pentru ca acestea să fie suficiente de puternice și să asigure reușita. În afara insușirilor stabile ale personalității, în procesul de învățare mai pot interveni și alți factori activi în momentul realizării sarcinii (oboseala, tensiunea emoțională, rezonanță cognitiv-affectivă față de sarcină, natura relației profesor-elev, succesul obținut sau eşecul suferit în prealabil de elev).

Ionel e foarte motivat când are de realizat o sarcină. Știe precis ce face și cum se clădește viitorul. Pas cu pas. Vrea să devină politician, precum

tatăl lui. A preluat de la el o vorbă pe care nimenei de la noi din clasă n-o înțelege: **partidul e-n toate**. Ne-o șoptește mefistotelic ori de câte ori o sună tățiu pe d-na dirigintă pentru absențe sau nota la purtare. Nu-și face niciodată probleme, știe că ministerul iubește elevii, iar profesorii, prin lege, nu au voie să-l exmatriculeze căt și în învățământul obligatoriu. Ce dacă a depășit o sută de absențe?

Lui Ionel îi place matematica la nebunia. A înțeles perfect de ce e nevoie de atâtă matematică. I-a explicat tatără său, că e senator și cunoaște multe. Are o cultură generală căt China, aşa îl lăudă Ionel. Matematica, prin urmare, e necesară ca să numere voturile pro și contra și să iașă algoritmul politic ideal guvernării. În plus, cu matematica poate să numeră mai ales conturile, că banii d-acolo cine stă să-i mai numere... Nu se mai pot număra, nici măcar scrie sub forma unui și aritmetică. Ia încercări cu contul lui Dîm Păturică, îl de a vândut petrolier românesc. Mai întâi în leu vechi, apoi în lei noi. Succes!

Succesele sau eșecurile înregistrate în diferite faze ale învățării pot mobiliza sau demobiliza elevul în cursul îndeplanirii sarcinii. Succesul încurajează, mărește eficiența, activitatea și diminuează efectul oboselii, spre deosebire de insucces, care poate avea efecte contrare. Sentimentul succesului poate compensa un insucces anterior sau contribui chiar la înălțarea sentimentului de inferioritate; încrederea în sine va sporii, iar interesul pentru învățare în domeniul respectiv va crește. În schimb nereușita, mai ales dacă se asociază cu nemulțumirea și critica părinților poate genera o motivație școlară negativă.

Dacă aceea mamică nu mă ceartă niciodată. Nici nu mă pedepsește. Știe să mă educe. Știe că nemulțumirea poate deveni o frustrare și există riscul ca din timorat elev de acum să devin un dictator mâine, sau, mai rău, un sadic. Deja unele premise s-au fost punctate când m-am lovit la nas de clanța ușii, în trenul accelerat.

„Te mai doare nasul, puisorule?...

- Nu...

- Să moară mama' mare?

- Să moară!

- Ad' să-l pupe mam' mare că trece!"

Toate trec, înțelegătă vorbă! Numai politicienii sunt aceiași de la lovitura de stat din 1989 încoace. Tot Ionel are dreptate... Partidul e-n toate.

Elevii manifestă preferințe selective față de anumite obiecte sau situații din mediul înconjurător. Această orientare activă, persistentă și selectivă către un obiect preferat sau căutat, ce dinamizează și direcționează comportamentul uman, poartă numele de motivație. Ea este în același timp o sură de energie și de direcție (orientare), constând într-un ansamblu de trebuințe și tendințe. Studierea factorilor motivaționali de către unii cercetători a dus la clasificarea trebuințelor în:

- trebuințe biologice (nevoia de hrănă, apă, odihnă, de orientare, de apărare și afecțiune, etc.).

- trebuințe învățătoare (nevoia de manipulare a obiectelor, de percepție și de explorare a mediului înconjurător, de protecție în fața pericolelor, trebuința de bani, etc.)

- motive sociale rezultante din interacțiunea individului cu mediul socio – cultural (de comunicare, de formare a personalității, de autodepășire, etc.).

Dacă trebuința este o stare a organismului, o sură primară a acțiunii, motivația este o stare a sistemului nervos central, rezultând fie din prima, în mod direct, sau prin intermediul unor stimuli interni sau externi, față de care organismul este sensibilizat și receptiv.

Din trebuință pentru instințele trăvicio-biologice, am început să doresc că mai mulți bani. De la prietenul Ionel am învățat, care la rândul său a fost bine educat de anturaj, o altă vorbă înțelegătă: **banul vorbește**. Tocilearul de Ionescu a răs ignorant, a zis că e doar figură de stil numită personificare. Așa o fi. Nu ne punem cu el, că are 10

pe linie și premiu I cu coroniță. Iar acum s-a făcut profesor, să-i chinuiescă și pe alții cu figurile lui...

După 8 clase, ne-am despărțit de Ionel. El a învățat temeinic și luate numai 9 și 10 la tezele unice. Am observat noi că în jecpanul cel aducea la școală în fiecare zi, el tot mereu învăță, conștiincios și apărăt de bodyguard-ul personal. Cum, necum a prins un Colegiu Național. Eu, o școală de Arte și Meserii. Aici am învățat că aveam de ales între două posibilități: ori să munesc legal și să sper că o să am vreodată, ori să munesc ilegal și să nu-mi fac probleme niciodată. Cum am devenit major, mi-am luat carnetul de șofer și am plecat la nemți după mașini. Așa că din cauza absențelor a trebuit să mă transfer la liceul serial (conștiient că făcă o diplomă, acolo, răde lumea de mine). Bine motivată intrinsec și extrinsec, am penetrat în politică. Politica de a face bani. Căștigam în medie 500 de euro la o mașină, și vineam de regulă una pe săptămână. Dacă era model căutat, un Merțan, un BMW, un jeepan, profiul urca și sărea de 1000 la mașină. Oricum, mă învățasem la un 3000 pe lună. Așa am înțeles ce însemnă sintagma de la o oră de dirigiență, „trebuie învățătoare”. Am început să manipulez cu usurință obiectele din trebuință de a face bani. Pe la școală, mai rău că și mai drăguț.

Cel mai rău s-a supără Profu de română. Mi-a zis că o să iau eu bacu numai când o să ţiști să conjug verbul a fi. Are un fix, profu asta... La ce-mi folosește mie verbul a fi? Cred că mai curând se oficiștă pentru că el nu căștiga nici măcar 500 de euro pe lună. Da' ce sunt eu de vină? Cine l-a pus să se facă profesor?

Că să-i demonstreaz că sun bine motivat prin educație, m-am înscris în partid. A fost motivația socială de formare a personalității prin dorința de autodepășire. Interacțiunea mea cu mediul socio-cultural din sectorul 5 este una cu valoare exemplară, chiar paradigmatică și poate pentru că sună să mă promun. Așa am fost ales legal și democratic primarul care este. Am mai învățat căteva sintagme specifice politicienilor adeverințări, cu care pot să mă fac înțeles prin propozitii fără predicat: *comisoane, cotă parte, dreptu', licitații...* În timpul primului mandat, mi-am perfecționat comunicarea, perfect motivat. Trebuia să trec bacu. Și l-am trecut, magna cum laudae, după ce mai întâi am făcut o probă cum trecuse bacu Dunărea pe la Galata.

La bac, română oral, mi-a picat despre unul Iona. Cică am auzit de el... M-au jignit până mi s-a ridicat adrenalina. Le-am spus că nu îl cheamă Iona, ci Ion. Și eșful meu onorific. Și Ion a fost președinte. Doamnele din comisie au zâmbit subțire și n-au mai avut curajul să mă contrariez. De 8 Martie fusese să invite alături de altă 6000, la Balul cadrelor didactice. Omenite cu somon afumat, sămpanie dar mai ales cu discursul meu motivat politic. Ziarele, precum „Gândul” din 21 martie, anul meu de grație 2008, m-au citat copios ca pe un clasic în viață: „*Eu cred că această vanghelieadă este importantă. Dacă... această vanghelieadă au rezultat poate și ticketele cadou, eu cred că este un lucru foarte bun. Dacă această vanghelieadă va rezulta, și vă asigur că va rezulta, v-am spus și de Crăciun, când ne-am întâlnit, va rezulta clar din această vanghelieadă și din aceste întâlniri. Noi, bucureștenii, ca comunitate trebuie să strângem rândurile...*”

Mi-ar fi plăcut să fie și Profu meu de română în sală, să vadă ce motivație școlară și ce educație am dobândit prin grija partidului. Să-i spun că mi-am adus aminte și de Iona îla, doar sunt înscris acum la două facultăți și mă gândesc serios la doctorat. Se poartă la noi, inteligențial, care este.

La ce folosește drăguț aceea frumoasă și minunată și nemorecă și caragioasă numită limba română... *Cum se numea clădirea aceea în care am învățat eu?.. Cine sunt eu?.. Mi-am adus aminte: Goe, elevul. Eu sunt Elevul*

prof. Nicolae Munteanu, Liceul Teoretic „G. Moroianu”

(articul publicat în revista „România literară” nr. 31 din august 2009 și în revista „Astra” din iunie 2008)

Situuația românilor săceleni prezentă în publicistica locală interbelică

După cum este știut, presa a fost și a rămas în continuare un veritabil martor al istoriei, iar atunci când cuvântul scriș a pătruns în așezările noastre rurale, atracția roadeelor sale a cuprinse categorii de oameni simpli dar onoși, în special tineretul scolar prin licee și universități. În zona geografică a Carapilor de curbură, în Tara Bârsei, acolo unde Răsăritul ortodox, într-o ambiție originală a intrat în rezonanță cu lumea catolică și reformată a Apusului, jumătatea săptămână românești ale Săcelelor : Baciu, Turcheș, Cernatu, Satulung, Tărâlungeni, Zizin și Purcăreni a constituit întotdeauna o adeverată oază de cultură și spiritualitate creștină și ortodoxă, consecință firească a ocupării bășinășilor majoritari români – pastořitul transhuman, indeletnicire veche care le-a înlesnit acestora să cunoască oamenii și locuri îndepărtate, culturi diferite de a lor, obiceiuri și practici cu care ei au intrat în contact ne-mijlocit și, mu de puține ori, au manifestat înțelegere și toleranță față de alții. Așa după cum arată un reputat publicist brașovean (Eduard Huidan în "Presa ca martor al istoriei" [în] "Publicistica la Săcele" de Liviu Dărjan, Ed. Disz Tipo, 2002) : "La Săcele, veche vatră de cultură românească, actual de cultură s-a aflat mereu la mare cîmte, oamenii acestor locuri având conștiință că numai prin apropierea de cuvântul scris, prin cultivarea limbii și tradițiilor specifice zonei, pot străbate cu fruntea sus prin vremuri potrivnice, fără a risca să-și piunda legitățea cu rădăcinile , cu ființa națională. Publicistica săceleeană este una de excepție, bogată în ceea ce privește numele de prestigiu ce semnează în cele două reviste apărute aici, nu rareori cu mari sacrificii și chiar cu pericole nebunuite astăzi, o cercetare atentă a căi furnizând o vizinăză de ansamblu a unei tulburări istorice..." Mocanii săceleni au dus o viață aspirătă dar curată și cînălită din punct de vedere moral-religios. Ei erau refractari acelor "înnoini" violențe care i-ar fi alăturat de la verticalitatea lor moștenită. Întotdeauna, cu toate că-și aveau locul de baștină în sudul Ardealului, români săceleni s-au simțit mereu alitură și au avut conștiință clară că ei sunt una cu frapii lor din "Tara", adică din Tara Românească și din Moldova.

În portul, grau și obiceiurile lor, găsim acel "ceva" comun românilor, care-i deosebesc, apropiindu-i însă. El a fost, cum inspiră se exprima cineva, "Înainte mergătorii ai unității românești".

Onerii de la Săcele erau oameni instări și cu dare de mână. Cu galbenii căstigați și-au sporit avutul și mulți dintre ei au înțeles un lucru esențial, anume acela că este deosebit de profitabil să-și dea băieții la învățătură, să urmeze școli mari și importante pentru ca ai lor copii să se lumineze, atât aici cât și în străinătate. Alături de alte zone de intensă spiritualitate românească din Ardeal, cum ar fi Mărginimea Sibiului, Năsăudul Grăniceresc, Blajul, Brașovul sau Beiușul, din satele locuite permanent de mocanii săceleni s-au ridicat intelectuali de seamă ai neamului românesc, cum ar fi : episcopul Nicolae Popetea, Frații Alexandru și Ioan Lapedatu, George Moroianu, George Munteanu-Murgoci, Victor Jinga, Gheorghe Dragoș, Tiberiu Eremie, mulți dintre ei desăvârșindu-și studiile în ţări de reputată civilizație ca Franța, Germania, Belgia sau Italia. Lucrul acesta nu-l întâlnim însă în mijlocul populației maghiare (ceangăii) din zonă, cu care mocanii au conviețuit în decursul timpului.

După Marea Unire de la 1918, tineretul român de la Săcele, studenți și elevi, a stat în fruntea acțiunilor de culturalizare și de deschidere spre progres și civilizație. Grajie acestor tineri entuziaști apar la Săcele revistele "Viața Săceleană" (1930 – 1932) și "Plăuri Săcelene" (1934 – 1940). În paralel, se desfășura o susținută activitate culturală (teatru, recitări, recitaluri, etc.) în cadrul vestitelor "case de citire" care funcționau, cu biblioteci bine înzestrăte, mai ales

pe lângă bisericile din Satulung și Turcheș. În anul 1922 a luat ființă la Satulung Asociația Cultural-Sportivă "Izvorul" – una dintre primele, dacă nu chiar prima asociație de profil înființată în mediul rural pe cuprinsul României reîntregite. De remarcat că în cadrul acestei asociații a luat ființă prima echipă de fotbal românească din mediul rural, afiliată la Federația Română de specialitate. Un timp, respectiva asociație a concurat cu despărțământul ASTRA Săcele.

Revenind la cele două publicații apărute la Săcele-Satulung în deceniu al treilea al secolului trecut, în special revista "Plăuri Săcelene" (care apare, în serie nouă, și astăzi, trimestrial) trebuie spus că a fost condusă de reputatul cărturar săcelean Victor Tudoran (1910 – 1980) care, cu o pasiune rar întâlnită și cu un devotament de excepție, a reușit să reinvețe "spiritul săcelean" prin revigorarea vechilor tradiții mocănești (sărbătoarea Sintilă), impulsionarea creației literar-artistică și, mai ales, întronarea unui spirit cetățenesc activ, a unei ferme atitudini critice la adresa politicianismului și delăsării autoritațiilor în ceea ce privește programul de redresare economică a satelor săcelene.

Revista "Plăuri Săcelene" își depășește sfera de influență strict locală și ajunge repede să fie cunoscută și apreciată, atât în țară cât și în străinătate. Iată în acest sens ce afirmă zioul "Tribuna" de la Cluj, aflat sub comanda scriitorului ardelean Ion Agârbiceanu : " Este o revistă unică, scrisă și abonată de săceleni, ocupându-se în primul rând de probleme săcelene, pe lângă materialul literar, adeseori foarte bine selecționat (...) Este interesantă această revistă care promovează valorile locului și specificul Săcelor. Fiecare număr aduce un ceva inedit și, deci, o contribuție nouă literaturii noastre. Plăuri Săcelene este o bună revistă de provincie care poate fi dată exemplu și altor tineri inimoși care încarcă să promoveze și să îndrigească frumosul. "

Răsfoind astăzi colecția "Plăuri Săcelene", constată că tinerii ei redactori, cu vîrstă cuprinsă între 20 și 30 de ani, în special Victor Tudoran, Al. Stroe-Militaru, Ion Crisbăianu, Ion Păltănea, erau cuprinși adeseori de sentimente care pendulau între fascinație și incertitudine. Fascinația era legată întrinsecă de acel trecut tulburător prin măreția și faptă înaintașilor, iar incertitudinea, teama chiar, venea din natura vremurilor tulburi care acizei prezent pe care românii îl traiescău în anii ai 30 ai secolului trecut.

Este adeverat apoi că procesul de săracire economică a urmărilor vechilor mocani săceleni se declanșase ceva mai înainte, cu cu căpătă anii înaintea Războiului de Independență de la 1877. Referindu-se la acest aspect, Al. Stroe-Militaru, în recenzie cărtii "Cercetări privitoare la trecutul comerțului din Brașov" de N.G.V. Gologan afirmă : "... Nu mai puțin sunt prepozitive năndurile consacrate mocanilor săceleni care până la 1860 au cunoscut cea mai frumoasă și binecuvântată epocii a vieții lor pastorale..." caracterizarea se referă la prosperitatea economilor de oia care faceau un intens comerț cu Imperiul Otoman. În cadrul numeroselor piețici ce li se puneau, acest adeverat debușeu a fost rentabil pentru ei și soarta familiilor lor. Urmași, oameni cu adevarat "drepti și luminati" care au cunoscut ani de prosperitate și înflorire, au ajuns spre finele secolului al XIX-lea în situația de a-și păriși locurile natale de la Săcele (n.n. ceea ce n-au făcut maghiarii ceangăi legăți mai ales de cultivarea pământului, poate cu excepția unor categorii mai sărace, care și-au căutat indeletniciri "neclasicate" la București) și a se dedica negoziilor în vechiul "Regat". Mulți dintre mocani se stabilesc acum, cu familii cu tot, mai ales în unele localități din Dobrogea unde și întemeiază așezările și încep și ei să cultive pământul, abandonând, treptat, treptat ocazia ancestrală a orientului și, ca atare, se lichidează și transhumanța. Cei care au rămas "pe loc", în satele săcelene, au cunoscut un întreg lanț de privații greu de suportat. La toate acestea s-a adăugat și nefericitul "răzbui valam" dintre România și Austro-Ungaria, la 1886, care, după cum specifică cunoscutul economist Victor Jinga, născut la Săcele, a acționat di-

struciv, "...aproape nimicind industria brașoveană și reducând mult industria de casă săcelenească..." ("Viața Săcleană", an I, nr. 11-12, pag.10). Același autor sublinia în alt loc, optimist că ..."Steagul zilelor de mâine trebuie purtat și apărât în primul rând de energii tinere, de caractere de granit..." (idem, op. cit.). Paralel cu admirarea față de trecut, în unele articole se observă un fel de nebuloasă a viitorului, o anume inertitudine care favorizează scepticismul, o adeverătură stare de neputință și imobilism social.

În acest sens sunt interesante și materialele semnate de Ion Crișbășanu la rubrica "Pe marginea trecutului". Aflăm că așezările săcelene au ajuns la "o răspântie periculosă" care nu a fost întreținută de înaintași. Se afirmă răspicat adeverul că "...A devenit o constantă greul zilelor de azi..." ("Plaiuri Săcelene", an I, nr. 1, pag. 2).

În altă parte, deosebit de plastic, cînd că : ..."Chipul luminos al sufletului părinesc de odinioară este întunecat și desfigurat de vîrcolacii politicii și de efectele tot mai simple ale crizei economice". ("Plaiuri Săcelene", an I, nr. 3, pag. 2)

Cu mult curaj și adeverătură responsabilitate civică, sunt puții și simplu, "demascăți" cei responsabili de decaderea satelor săcelene : "... Ne-am saturat de tot ce este prostie și neprincipere în Consiliul comunăl. Cei căpăta – și sunt foarte puțini dintre consilieri, care au vederi mai largi, ori alții nu pot veni la ședințe, ori sunt acoperiți de majoritatea bigopilor" ("Plaiuri Săcelene", an IV, nr. 11-12, pag.131) Nîmic nou sub soare ! – am adăuga noi în cunoștință de cauză. În presa săceleană se dau și soluții. Bunăoară, un autor mai puțin cunoscut, N. Barzaria, în articolul "O situație care nu este locală" ("Plaiuri Săcelene", an VII, nr.1-2, pag.7) propune drept antidor "... să se vină în ajutorul acestor români prin crearea de industrii locale, prin îndrumarea tineretului spre mesenii..."

Redactorii revistei "Plaiuri Săcelene" sunt adeverări purtători de cuvânt ai opiniei publice din satele săcelene. Ei solicită în repetate rânduri modernizarea Săcelor prin înființarea unui parc, a unei stațiuni climaterice, a unui muzeu etnografic și altele.

La scurt timp după evenimentele finește, tragică pentru poporul românesc, din acel an de tristă amintire 1940, răpirea Basarabiei și a Bucovinei de nord, sfârșitarea Ardealului prin odioșul dictat fascist de la Viena, asasinarea unor mari bărbăți politici ai României (revista publică necrologul lui Armand Călinescu), "Plaiuri Săcelene" de la Satulung – Săcele își începe apariția, "sucombe" eroic, asemenea unui ostaz căzut la datorie, ca să trăiască într-un fel aventura tragică și simbolică a legendarei păsări Phoenix, sub amenințarea elementelor intolerante, legionare, fasciste și iridentiste (ulterior și comuniște), a cenzurii omniprezente, într-o vreme în care cultura și, în general, spiritualitatea au fost ingenuchiate de totalitarism și neghiobie politică, indiferent din partea cui veneau săgețile otrăvite.

Prof. Liviu Dărjan

NOTĂ : Lucrare susținută în cadrul Sesiunii Naționale de comunicări științifice "România din Sud-Estul Transilvaniei. Istorie, cultură, civilizație". Ediția a XV-a, Sfântu Gheorghe, 2-3 oct. 2009

● Pagina tinerilor

De la verde la galben și înapoi (Tabără școlară la Madrid)

In luna august 2009 am petrecut două săptămâni la Madrid, într-o tabără internațională. Nu m-ă fi gândit că se organizează astfel de tabere, însă am văzut o reclamă pe una din copertile revistei primite la *Concursul european de matematică aplicată – Cangurul – 2009*. Din reclama îmi zâmbeau fericiti niște copii, dar nu zâmberul lor m-a atras, ci cuvântul *Spania!* Visul meu, târâmul limbii spaniole pe care o iubesc atât de mult.

Restul a fost simplu: o vizită pe site-ul firmei organizatoare, telefoane, mailuri, o echipă de tineri profesioniști și eficienți (pe care nu i-am cunoscut, dar păinii mei au fost foarte mulțumiți de colaborarea cu ei) și m-am trezit în avion, singurul elev din România care zbura spre o tabără din Madrid. În avionul TAROM am fost în centrul atenției unci stăwesărde frumoase și binevoitoare, care nu contineau să mă întrebe (cu zâmbetul ei perfect, răsărit de pe buzele foarte roșii) dacă mă simt bine, dacă mă vreau suc, sau poate ceai, sau...

Pe aeroportul madrilene, imens, m-am felicitat că n-am ascultat-o pe mama și am văzut atâtea filme spaniole, astfel că am înțeles tot ce mi se spunea. M-a preluat o doamnă foarte blondă, cu un costum foarte roșu, care vorbea foarte... spaniolă și care m-a purtat într-o cursă ce mi s-a părut fiind sfârșit. Scări rulante, lifouri, metrou, apoi din nou scări rulante, alte lifouri, și metrou și.a.m.d., până la zona de recuperare a bagajelor. Aici, pentru că așteptarea părea și ea fiind sfârșit, mi-am adus aminte de toate poveștile pe care le-am auzit despre pierderea bagajelor, rămnând ca de frumusețea și de arhitectura aeroportului să mă bucur altă dată, poate la întoarcere. Bagajul meu nu s-a pierdut, însă aveam să fiu în tabără că al altora da. O domnisoară din Turcia (balerină) și-a recuperat bagajul după două zile, timp în care s-a îmbrăcat cu hainele colegiei de apartament din Italia, fapt care a și fost inceputul unei strânsă prietenii.

Apoi mi-am văzut numele scris pe o tablă, m-a preluat reprezentanta taberei, nu înainte ca aceasta să fie legitimată cu multă atenție (și păinii mei se temeau să nu mă ia alcineval). Mergând spre tabără, soferul mașinii mi-a spus că vorbesc foarte bine spaniola (deși n-am studiat-o la școală, sau tocmai de aceea) și s-a lăudat cu căte lucruri și el despre România: Nadia, Hagi, Steaua care a luat bârbație de la Real Madrid cu 3-0 în București, Nicușor care a dat autogol chiar în Madrid. Apoi m-a întrebat cine este președintele României. Numele lui Traian Băsescu nu i-a spus nimic, în schimb m-a întrebat de Ceausescu și a fost foarte surprins să afle că a murit.

Tabără – un campus universitar de fapt, studenți finit în vacanță, să-a găsit alt mijloc de a aduce venit. La recepție – studenții aflați în vacanță lucru că supervizori. Tineri, frumoși, glumeți, păreau să fie foarte bine ce au de făcut. Ne-au arătat apartamentele, două camere și o baie, dar nu ne-au dat toate informațiile pentru a ne obliga să comunicăm, să întrebăm, să ne cunoaștem. Acum îmi place asta, atunci însă...

Uema să împart apartamentul cu o fată de jăsprezece ani din Toronto, vorbitoare de engleză și franceză, și cînd zic „vorbitoare” inseamnă că ea chiar poate să facă asta, spre deosebire de mine. Si eu am studiat limbile acestea, pe una doi ani, pe alta 4, dar nu mă pot numi „vorbitoare”, cel mult „cîntoare” de texte și „rezolvătoare” de exerciții (dacă o există cuvântul asta). Abia în acest moment am înțeles gândul mamei, acela de a

deveni „vorbitoare”. Nu mi-a ieșit de la început, nici chiar pe urmă, colega mea nu înțelegea ce-i spun în niciuna din cele două limbi „studiate” de mine și îmi răspundeau mereu „It's OK!”. Mă linșteau faptul că în spaniolă mă exprimam mai bine. Mă gândesc dacă n-ar trebui să vedem la școală filme, frații și englezii, în loc să exersăm conjugarea verbelor!

Oricum, am văzut în zilele următoare că există multe alte soluții, inginoase, atractive și mai aleșe eficiente, pentru a ne îmbunătăji comunicarea într-o limbă străină. În prima parte a zilei aveam trei ore de engleză, cu o pauză de treizeci de minute după prima oră și jumătate. Nu-mi dădeam seama când treceau! La școală, o oră mi se parea că zece de-aștea. Aveam de fiecare dată altă temă practică: de găsit persoane care corespundea sau nu unui profil, de făcut rețete culinare, de acătuat programe, hărți etc. Totul era un joc. Ne plimbam prin clasă întreband, răspunzând, comunicând. Negociam, schimbam cartonașe, făceam întreceri (am și câștigat cîteodată), cu un sentiment suprem de mândrie națională! Am învățat o mulțime de lucruri deși, curios, nimenei nu ne „predă”! Am învățat vorbind unu cu alții.

Ce m-a surprins este că elevii îi spuneau profesorii pe nume, Cristina, Iurcu pe care eu n-am îndrăznit să-l fac. Apoi, faptul că nu aveau niciun respect față de munca lor și mai ales a ei: aruncau la sfârșitul orelor fișele și materialele de lucru, nu-și îndeplineau intordinea sarcinile de lucru pe echipe, nu intrau mereu în spiritul jocului, care mai înseamnă și „prosteala”, „să te faci că...”. Profesoara a fost mirată când a văzut că am păstrat cu grija toate fișele într-un dosar și, în general, am fost foarte ascultătoare. Asta nu a impiedicat-o să-mi dea mulți de B și C la evaluare.

Cu o enigmă nedezlegată m-am întors totuși acasă: la una dintre ore nu ghiceam nicicum o legumă, după toate descrierile și eforturile, iar ea s-a aplecat la urechia mea și mi-a zis „E morcov!”. O fi fost română? N-a spus asta niciodată. Am întărit totuși un român care lucra la „căfetăria” unde ne luam gustarea. Am vorbit amândoi în spaniolă până când cineva s-a mirat că facem asta deși suntem amândoi români. Ne-am bucurat să aflăm asta, eu și mai mult pentru că avea cine să-mi spună ce conține fiecare fel de mâncare, feluri, la cărora nume îmi punea imaginajia la grele întrebări. Altădată m-a susținut într-o discuție cu Directorul taberei care m-a întrebat cum e la mine în România. Eu m-am cam bălbăt, n-am putut să mă laud și să spun că România e mai frumoasă, dar el i-a spus că orașul de unde vine eu e mult mai frumos decât cel mai frumos și mai verde oraș spaniol (al căruia nume l-am uitat, sau nu l-am înțeles?).

Tabăra avea un program clar, destul de strict, dar mie mi-a plăcut, m-am simțit tot timpul bine și în siguranță. După amiază ne jucam la piscină sau la sala multifuncțională de sport a campusului. Am învățat o groază de jocuri și am înțeles puterea unei „echipe”. Regulele campusului le-am propus și le-am negociat împreună, după care au fost afișate peste tot. Probabil am fost „condus” în realizarea lor, dar nu ni s-au impus. Părerile, impresiile, comentariile (mai mult sau mai puțin serioase) le scriam pe biletele și le introduceam într-o cutie. Marele plăcere a serii era să le citim împreună.

Celalți elevi, din cele mai diferențe locuri de pe glob: din Japonia și Columbia, Anglia, Olanda, Bulgaria, Franța, Rusia, Italia (Paola, cea mai frumoasă și mai prietenoasă fată din tabără), Florida, New York (Derek, un băiat negru cu care m-am înțeles cel mai bine și pe care trebuie neapărat să-l pomenești aici), San Francisco, Toronto, mi s-au părut la început pretențioși, răsfățăți („fățuți”, cum le-am spus la noi la școală) și imposibil de mulțumit. Pe de altă parte, petrecând atât timp împreună și mai ales făcând atât de activități și excursii împreună, am ajuns să observ și alte lucruri. Acum îmi doresc să-l fi cunoscut și colegii mei. Nu erau deloc răuțătoși, nu rădeau de răspunsurile sau de părerea nimănului, nu analizau felul în care era îmbrăcat cineva. Cred că eram singura care făceam asta (la început, apoi am renunțat și am pornit-o și eu la plimbare prin Madrid în slăpă). Își împrumutau cu încredere unii alții banii, haine, diverse aparate (scumpe), săreau în ajutor. M-a impresionat că atunci când a căzut cineva pe scări nu a răs nimeni, ci toți au sărit să ajute, să întrebe dacă persoana este bine sau are nevoie de ceva. La noi...

La noi e oricum mai frumos. România văzută din avion este verde, Spania e galbenă-maronie. Dar în România nu-i pasă nimănui de „verde”, pe când în Spania se mențează atât de mult pentru puțin „verde”. Am văzut foarte mulți oameni pe străzi și în parcuri, plantând copaci, sădind flori, udând, îngrijind. Ce efort! M-am întrebat cum ar fi dacă Spania ar fi fost situată pe teritoriu României (stiu și scuza cu „vitregile istoriei”).

Istoria lor nu a fost „vitregă”. Vorbesc de ea cu mândrie, au impresia că de-acolo a început lumea. Mi-au spus că și Maria e un nume „pur spaniol”. Altfel sunt prietenoși, râd mult și vorbesc și mai mult, mai ales copii și mai ales în timpul orelor de curs! Pentru că toată lumea mă întreabă ce mi-a plăcut cel mai mult, trebuie să amintesc de Segovia, Avilla, marele parc, cinematograful 3D (cel mai mare din lume, bineînteleasă) și mall-urile din Madrid, lacul pe care am făcut canoe și, mai ales stadionul Santiago Bernabeu, pentru că el e pe primul loc. Impresionant și stadionul, și muzeul lui, și cele nouă trofee ale Cupei Campionilor. Nu mi-ăș fi putut imagina înainte că există așa ceva, și nu-mi pot imagina acum că vom ajunge să avem și noi un astfel de stadion.

Văzând toate astea poți face diferență, ști căm unde trebuie să ajungi, „cam cum”, nu și când. Cred că a merge într-o tabără internațională nu înse de „fie”, cum îmi mai spun colegii la școală, ci înse de normalitate, sau așa ar trebui să fie. Este o experiență, căm ducă unorori, să te descoperi copil singular într-o pară străină, dar înveți să-ți depășești timiditatea, să te descurci pe cont propriu, să ai încredere în tine. Te maturizează. Apoi ar fi persoanele noi pe care le cunoști și odăti cu ele noi moduri de a înțelege lumea (care e mai mare decât credeai). Și nu în cele din urmă faptul că trebuie să comunică, să devin „vorbitoare”. Cred că și la școală ar trebui să exersăm asta mai mult, deși toată lumea ne spune să facem linște.

Din păcate, o astfel de tabără e cam scumpă, costă mai mult decât își pot permite părinții noștri. Anul acesta am avut noroc, a fost o potrivire de împrejurări care mi-a permis, dar nu cred că se va mai întâmpla așa. Ar trebui să găsim împreună soluții, astfel încât să se poată bucura că mai mulți copii de astfel de experiențe. O tabără internațională ar putea să fie premiu cel mare al unui concurs organizat în școală, sau recompenza elevilor cu rezultate școlare sau extrașcolare exceptionale. S-ar putea organiza strângeri de fonduri, căutarea unor sponsori (așa cum se caută în această perioadă, cu mult interes, pentru organizarea Balului bobociilor).

Dacă ne tot ascundem după criză, cum vom putea ieși din ea?

Maria Teodora Benga
clasa a VII-a A, Liceul Teoretic
„George Moroianu”, Săcele

Învățământul cu care ne "mândrim"

Ainceput un nou an școlar. În curtea școlii elevii sunt bucuroși că își revăd colegii și își povestesc unul altuia cele mai ciudate și distractive momente petrecute pe parcursul verii. La fel ca toți ceilalți, am intrat și eu în grupul clasei mele și am inceput să depără amintirile din vacanță cu colegii mei.

Cum am ajuns acasă, m-am schimbat de haine, și, băgându-mi uniforma în dulap, am zărit prima mea uniformă purtată din prima zi de școală. Parcă și acum simt aceea mână caldă strângându-mi mânașa mea rece și tremurândă. Acea mână caldă era a mamei care incerca să-mi alunge emoțiile. Dar emoțiile erau prea mari. Înma imi bătea nebunete la gândul că peste câteva minute imi voi cunoaște primii mei colegi de clasă și bineînțelele pe doamna învățătoare. Apogeu emoțiilor mele a fost în momentul în care i-am oferit doamnei învățătoare primul buchet de flori. M-a strâns de mână cu căldură și prietenie, apoi m-a pupat pe obrajii îmbujorâți de emoție. Din acea zi, timpul a zburat parcă nebun, iar eu imi trăiesc deja anii de liceu.

Când eram mai mică îi priveam pe colegii mai mari și vedeam căte emoții îi copleseau la gândul că vor da bacalaureatul și că în curând vor deveni oameni în toată firea. Întotdeauna mi-am dorit să fiu ca ei, să dău și eu bacalaureatul, să scap de școală, să-mi hotărasc singură propria soartă. Încă nu am ajuns la acest moment, dar nici mult nu mai am. Cu siguranță unuăr spune că doi ani este un timp destul de îndelungat până la momentul absolvirii, dar de fapt nu; timpul trece mai repede decât ne-am încipuit vreodată. Astăzi sunt în clasa a XI-a, mâine în a XII-a, iar poimâine intru deja în febra examenelor, exact momentul pe care astăzi nu imi mai doresc să-l trăiesc prea curând. Cam aşa trece timpul unui licean.

Astăzi, de dimineață, am urcat în autobuz pentru a pleca la școală. În timp ce așteptam ca autobuzul să plece, vedeam elevi de toate vîrstelor venind din toate pările, unii mai somnoroși, alții mai vii, grăbitindu-se fiecare către școală sau, aceeași școală la care, de fapt mergem cu toții. O școală cu profesori buni, care știu să predă elevilor, care fac tot posibilul ca și cei mai slabii elevi la învățătură să-și deschidă ochii și să vadă că au în față o viață dură prin care trebuie să treacă foarte bine pregătiți.

Dar ce se întâmplă cu elevii acestei "școli"? Ei chiar sunt mulțumiți de acest sistem de învățământ? S-a întrebăt oare cineva, vreodată, dacă noi, elevii, suntem cumva afectați de aceste schimbări ce se petrec în această "școală" în fiecare an? De aceste legi date peste noapte, una mai ciudată ca cealaltă, de către acești domni și doamne care se pot numi miniștri?

De un timp, noi suntem doar niște simpli cobai-elevi, am devenit niște victime ale sistemului educațional din ROMÂNIA! Spun victime, pentru că aceste schimbări totale impuse de miniștri ne afectează foarte mult, dezorientându-ne, făcând ca la un moment dat să nu mai știm ce să învățăm, că și mai ales de ce. Înțocro să ne îndrepărâm.

În zilele noastre copiii se confruntă cu două probleme destul de grave și anume: obezitatea și diabetul, cauzate de consumul excesiv de dulciuri, nepracticarea sportului și bineînțele statul la calculator. În această situație, copiii trebuie încurajați că mai mult spre sport. Cu toate acestea, anumiți responsabili din minister s-au gândit la noi, elevii, și au decis la un moment dat diminuarea orelor de educație fizică din aria curriculară, deoarece aveam un program încărcat și obosit. Dar de fapt programa școlară este excesiv de încărcată. Apoi aceștia decid dintr-o dată că bacalaureatul să fie dat din trei materii. E un semn bun. Până acum erau prea multe materii. Dar cum să dai bacul la materie la care ai o oră sau două pe săptămână? Astfel că elevii claselor a 12-a sunt derutați complet, la unele întrebări nici mică profesori nu știu să răspundă. Când va apărea metodologia, dar programa pentru bac, ce-nseamnă examen oral în școală etc. și de parcă nu ar fi fost de ajuns, acești responsabili cu idei mirește s-au gândit să le facă un bine tuturor elevilor, astfel că aceștia, se pare, vor fi nevoiți să dea examene din doi în doi ani, începând deja cu clasa a 2-a.

Un exemplu de reformă "inteligentă" a fost cea cu tezele unice. Elevii claselor a 7-a și a 8-a au putut lucea orice notă și tot intrau la liceu. Așadar nu contează că la liceu română și matematică au obținut note de doi, trei și patru. Suficient că să ajungă la liceu, pentru că acum este la modă să faci un liceu. De aceea stăm și ne întrebăm de ce oare s-au desființat Școlile de Arte și Meserii? Pentru că prea puțini optau pentru ele, fiind mai mult goale, iar la liceele teoretice este bătaie pe locuri? De asemenea ne întrebăm de ce nu mai avem meseriaș, se tot caută în diferite domenii specialiști, dar toți fug de meserie. De ce avem atât de des căte o întâmplare tragică pe sănătatele noastre?

De ce pleacă minorii bine pregătiți din ROMÂNIA?

Se pare că nouă nu ne trebuie acești specialiști pentru munica de sănătă și altele, pentru că facultățile sunt pe banda rulantă ingineri, profesori, avocați, psihologi, agenții bancari și mai rar, pe ici pe colo, căte un doctorat bun. Fără nici o selecție riguroasă la admitere, doar pe bază de dosar. Toate acestea se întampină sub umbrela ministerului.

După părere mea, învățământul din România era și încă mai este destul de bun, dar nu cred că sunt necesare toate așa zise reforme, de noi legi aplicate dintr-o dată, bulversând elevii și părinții acestora, neștiind fiecare ce trebuie să facă mai departe.

Sper că acești miniștri ai învățământului să-și deschidă ochii și să-și dea seama că noi suntem primele victime ale acestor schimbări care se petrec peste noapte. Încă sper că învățământul românesc să prindă contur și să arate Europei că măcar la astăzi suntem buni, dacă în alte domenii nu am arătat o dezvoltare competitivă.

Încă sper că România se poate ridica la nivelul marilor țări europene, asta, bineînțele dacă este condusă cum trebuie.

Ioana Trif
cl. a XI-a, Liceul Teoretic
"George Moroianu"
Săcele

**210 ani de la zidirea bisericii
“Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril” Satulung - Săcele**

In vara acestui an s-au înălțat 210 ani de la prima săfârșire a bisericii cu hramul „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril” din Satulung, de către episcopul sărb Gherasim Adamovici, și 100 de ani de la binecuvântarea lucrărilor de restaurare a bisericii de către mitropolitul Ardealului Ioan Mețianu, în vremea căruia s-a ridicat și Catedrala mitropolitană din Sibiu, în 1906.

Nădăjduim ca în anul acesta pe 8 noiembrie, cu ocazia hramului, să-l avem la Sfânta Liturghie pe Înaltpreasfântul Părinte Laurențiu, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului, care va binecuvânta lucrările de renovare ce s-au făcut la biserică, la „Casa de Citești” - în prezent sediul Protopopiatului Ortodox Săcele - și la zidul de împrejmuire.

Biserica Sfinții Arhangheli din Satulung, sau cum i se mai spune de către localnici “Biserica Veche”, este una dintre cele mai vechi biserici săcelene, fiind clădită pe la sfârșitul secolului al XVIII-lea pe locul uneia mai vechi.

Documentele atestă că la 1733, când s-a făcut o statistică a tuturor locuitorilor și bisericilor, unite și neunite (ortodoxe), Satulung număra vreo 800 de suflete ortodoxe, având trei preoți și o biserică de lemn, pe locul căreia s-a ridicat mai târziu altă biserică, de cărămidă. În biserică cea de lemn, anii de-a rândul, poate căteva sute de ani, s-au rugat mocanii și au adus jertfă lui Dumnezeu pentru griga ce le-a purtat-o atât lor, cât și turmelor.

În primii ani de facultate, la disciplina Istoria Bisericii Române, am auzit pentru prima dată de preotul Stan, care a slujit în Satulung-Săcele, și care a fost luate de Domnitorul Tânăr Românesc, Constantin Brâncoveanu, pentru a slujii la citorita sa de la Făgăraș, biserică „Sfântul Nicolae”, la sfârșitul secol al XVII-lea (1697-1700). Mare mi-a fost bucuria, când în urmă cu ceva timp, am descoperit o scrisoare de la 21 iulie 1701 al Metropolitului Teodosie al Ungrovlahiei care îi scria protopopului Vasile din Brașov: „*Ne scrii pentru biserica de acolo, de la Satulung cum că au rămas fără de preot, că preotul care au fost la aceea beserecă, au mers la besereca Mărciei Sale Vodă den Făgăraș și apă ales pe acest grămătic anume Petcu, care 1-apă trimis aici ca să-l hirotonim, să fie acolo la aceea beserecă... I-am făcut și preot și l-am finit și căteva zile aici, de au slujit și liturgie, de s-au mai deprins căte ceva, l-am fi și mai finut, ca să învețe rânduiala preoției desăvârșit, numai zicând că besereca aceia stă*”.

inchisă și fără de slujbă și cumcă să va învăță rânduiala preoției și acolo l-am slobozit de au venit. Deci viind acolo punepi-l ca să învețe toate rânduialile preoției cum se cuvine”.

În statistică românilor ardeleni făcută între anii 1760-1762 de general Adolf Barozi de Bucco-Bodoc, împreună cu doi consilieri ai restauriului, L.B. de Mörner și Fr.L. Dietrich, se menționează că în Satulung exista o biserică cu trei preoți și 143 de famili și în Tureș erau patru preoți și 136 de famili, iar în Baciu și Cernatu se dă doar numărul de famili, fără biserică. (Dr. Virgil Ciobanu, Statistica românilor din Ardeal, Cluj, 1926, pag.76). Probabil preoții ce slujeau la cele două biserici, Satulung și Tureș, slujeau și în cele două sate, Baciu și Cernatu, ce nu aveau biserici, sau cel puțin aşa reiese din statistică menționată. Numărul mare de preoți ce slujeau la biserică din Tureș se explică și prin aceea că aici veneau credincioșii din Dăbâta, care încă nu aveau biserică. Așadar, în secolele XVI și XVII a existat o viață spirituală puternică, iar credincioșii din Satulung aveau o biserică, probabil din lemn, aşa cum au fost majoritatea bisericilor din Ardeal.

Imediat după edictul de toleranță din 13 oct. 1781 dat de împăratul Iosif al II-lea (1780-1790) - și care a fost coregent în timpul domniei mamei sale, Maria Tereza, între anii 1765-1780) - prin care acorda și necatolicilor (adică ortodocșilor) libertatea manifestării cultului, dreptul de a construi biserici de piatră și de a deschide școli, doar acolo unde numărul locuitorilor se ridică la cel puțin o sută de famili și în localitățile unde locuiau unguri, sași și secui, au apărut în Tara Bârsei o mulțime de biserici ortodoxe din piatră.

Se pare că mocanii din Satulung, Cernatu, Tureș și Baciu au aprobarea de a ridica biserici de piatră încă din timpul domniei împăraticei Maria Tereza, deci înainte de edictul din 1781.

Între anii 1794 – 1799, mocanii satulungeni au zidit, pe locul unde a fost vechea biserică de lemn, prin contribuția credincioșilor, o biserică mareță. Cu toate că greutățile erau mari, mocanii au strâns mâna de la mâna pentru acest scop aşa de măret. Astfel, în primăvara anului 1799 biserică era clădită și alături a fost făcută școală românească. În vara aceluiași an, în prezența arhiepiscopului Gherasim Adamovici și a protopopului Radu Verzea, s-a făcut săfârșirea. Fără ajutorul guvernului austriac, ci numai din strădania și sărgința moca-

mocanilor și mai ales a lui Eremia Târcă, după cum se vede și din documentul ce a fost pus în globul de sub crucea de pe turnul bisericii, și au văzut biserică ridicată. Iată documentul descrisă: *"În numele Sfintei Troițe al Tatălui și (al) Fiului și al Sfântului Duh, s-au ridicat această sfântă biserică unde se prăznuiește hramul Sfinților Înger Mihail și Gavril, de bunii creștini, citozi din acest sat care (să) vă fieștecare încheiat a sa silință la pisania sfintei biserici din început până în sfârșit din anul 1799, în zilele împăratului nostru Francisc I, prin milostivirea sa slobozenea și tu: și de preașfintul arhiecrel nostru Gherasim Adamovici, în fața locului sfântă altariu înrednicit căstigat prin ostenele tuturor ctitorilor și sărăguină Domnului Eremia Târcă și deosebită strădanie, iară ciștințul protopop Radu Verzea, cu și sălina până în sfârșit: și zugrăvitul sfintei biserici cum la târsnie se vede, prin răbdarea lor ctitorilor și a tinerilor precum s-au săvârșit la anul 1813 (1833) august 12, fiind paroh Preotu Alexe și Eremia Verzea, gocițan (epitrop) Gheorghe Sasu, dascălu Martinovici și Eremia Verzea. Zugrăvia Ioan Bărber (Bărbus) și Iosif Ioan Bărber (Bărbus). Din lipsă de banu zugrăvitul s-a făcut mai târziu 1813 și mai ales cu cheltuiala lui Constantin Boghiu. Intravom în casa ta închinom vom în Biserica ta întru frica ta Constantin Boghiu 1813. Mai că pănsuește veДЕti oameni acest prunc mititel a făcut Cerul și pământ mare și toate ce sunt în-trânele Acesteia să ne închinim".*

Împodobirea bisericii cu stăfetnice, policanice, candele, haine preoțești și altele a fost făcută tot de către bunii creștini rând pe rând. De asemenea, clopoțele în număr de patru au fost făcute cu cheltuiala oamenilor. Însă în timpul primului război mondial ele au fost luate de către unguri pentru a-și face material de război, rămânând doar unul mare.

Planul treflat importat din Țara Românească este completat cu structura spațială bazată pe bolți cilindrice cu penetrații, procedee ale mestertonilor transilvăneni.

Biserica este întregită pe latura de vest, la intrare, cu un pridvor, (după o numire locală "tindăru", de la tindă), cu arcade inițial deschise, iar mai pe urmă inchise cu ferestre mari, pentru a fi scutită de ploi și zăpadă. Turnul clopotniță, înălțat în majoritatea edificiilor religioase din Transilvania, se suprapune pe pridvorul de influență brâncoveană. Dezvoltarea lui pe înălțime și volumul bisericii reprezintă barocul transilvănen, ca de altfel și bogăția de ornamentație în stuc a fățadelor – cu pilastru dublu și capiteluri compozite, din nefericire modificate în timp de meșteri inabili.

Picturele bisericii este în frescă, în stil bizantin, executată de zugravii "Ioan Bărbus și Iosif(f) Bărbus". Pe icoanele mari de pe tâmplă apare numele Ion Boghiu (mare negustor din Șcheiul Brașovului de la sfârșitul sec al XVIII-lea), și anul 1803. Ele sunt originale. Pictura bisericii din interior a fost restaurată de pictorul Ioan Dobre între anii 1994-1999. În carte „Un veac de pictură românească din Transilvania, secolul XVIII”, scrisă de Marius Porumb, se menționează că biserică din Satulung, ca de altfel mai multe biserici din Țara Bârsei (Zărnești, Râșnov, Cheia, Șimion, Turcău, Cernatu, Baciu, Budila, Telciu, Prejmer), a avut pictură murală exterioară, realizată de pictori din Șchei Brașovului (pag 110). Din pictate astăzi nu se mai păstrează nimic din ansamblul pictural exterior.

Reparații la biserică au fost făcute în anii 1909, 1928, 1957, 1959, 1984, 1994-1999 și 2005-2009.

Odată cu clădirea bisericii, s-a ridicat alături și o școală compusă din două săli, construită la 23 mai 1807. Școala a funcționat aici sub auspiciile bisericii până în 1919, când a trecut în clădirea școlii primare nr. 1. Aceste două lăcașe, școala și biserică, lucrând mână-în-mână de-a lungul vremii, au dat pără atâtă bârbăți învățători, atâtă buni gospodari și atâtă negustori vestiți, care au populat cele mai mari orașe ale României. Clădirea școlii, în perioada interbelică, nu a rămas săracă, ci într-o sală a funcționat "Casa de către" (cu o bibliotecă ce definea la vremea aceea peste 3.000 de volume) și un muzeu cu piese din biserică veche, iar în celelalte săli Banca populară "Săceleana", opera tinerei generații de după Primul Război Mondial, care înține să încheie mai mulți sufletul mocănesc, să dea o nouă îndrumare noilor generații spre știință și păstrarea identității. În anul 1975 s-a reparat acoperișul școlii și turnul de pe această clădire.

Evenimente deosebite legate de biserică noastră au fost prezente, în anul 1799, episcopul sărb Gherasim Adamovici, cu ocazia sfintinii bisericii, în 1909 a Mitropolitului Ioan Mețianu, cu ocazia binecuvântării lucrărilor de reparare la biserică, și a episcopului vicar al Arhiepiscopiei Sibiului P.Sa Visarion Răřinăreanul, în anul 1999 octombrie 17, cu ocazia respinsării bisericii în urma restaurării picturii.

Preoții care au slujit la Biserică „Sfinții Adânghele”, aşa cum reiese din protocoale, documente existente și după tradiție, transmise din tată în fiu, înainte de zidirea bisericii și după anul 1799 au fost din familia Verzeșilor. Aceștia au fost duhovnici ai acestei parohii cam din secolul al XVI-lea.

Din documentele existente găsim :

A. înainte de zidirea actualiei biserici

- Pr. Oprea (Kiprian), înainte de 1671
- Pr. Stan la sfârșitul sec. al XVII-lea
- Pr. Petcu 1701- 1718
- înainte de anul 1799 Preoții Ion Verzea și Protopopul Ion Verzea ..(vz.1."Începutul ziaristicei noastre 1789, pag. 32-33, apărută în Orăștie, la 1900 de Ilari Chendi, Colecția Muzeului nr 72039; 2. Societ. Filozof a nemului Românesc în mare Principatul Ardealului 1795, Sibiu, cu titlu: Înșinătare; 3. Radu Tempea, „Gramatica Română” Sibiu 1797)
- B. de la zidirea actualiei biserici și până astăzi
 - 1792-1848 Protopop Radu Verzea și 1799 preoții Irimie și Alexe Verzea
 - 1848-1861 protopopul Alexe Verzea și preotul Irimia Verzea
 - 1861-1874 preoții Ioan Dan și Irimia Verzea
 - 1874-1909 preoții Irimia Verzea +1890 și Alexe Verzea+1909
 - 1894-1911 preotul Romal A. Verzea +1911
 - 1911-1969 preotul Petru Leucă +1969;
 - 1970-1993 preotul Andrei Prunea+2003;
 - 1993-2004 preotul Ioan Voineag și
 - din 2004 până în prezent Protopopul Dănuț-Gheorghe Benga.

**Asociația cultural-sportivă
Izvorul la ora bilanțului**

În data de 10 iulie 2009 a avut loc adunarea Generală de Dare de Seamă și Alegeri a Asociației Cultural-Sportive „Izvorul”. Au participat numeroși membri ai asociației care au discutat despre activitatea desfășurată și au făcut propuneri pentru îmbunătățirea acesteia în perioada care urmează. Pentru cei care nu au participat la adunarea generală, prezentăm în continuare darea de seamă cîtătă cu acest prilej.

DARE DE SEAMĂ

Asupra activității Asociației Cultural-Sportive “Izvorul”
de la alegerile precedente până în prezent

Stimate Doamne și Domnișoare,
Stimăți Domni,

Această adunare generală a Asociației Cultural-Sportive “Izvorul” își propune să facă bilanțul activității desfășurate în perioada cuprinsă între anii 2003 și 2009 și să trască principalele direcții ale activității pentru perioada următoare. În tot acest timp conducerea asociației s-a străduit să promoveze și să respecte obiectivele care au fost adoptate de membrii fondatori, odată cu reînființarea asociației, în 1992, și anume : reînvierea tradițiilor locale, cinstirea înaintașilor și omagierea personalităților născute pe aceste meleaguri, promovarea literaturii și artei, stimularea tinerelor talente, incurajarea unei atitudini civice constructive care să favorizeze ridicarea acestor mândre plaiuri românești la valoarea pe care o merită.

Pomind de la aceste obiective, una dintre principalele preocupări ale conducenței asociației a fost transmiterea prin generații a spiritului mereu viu al acestor locuri și a tezaurului cultural și spiritual creat în zeci și sute de ani de cei care au născut și prețuit Săcele.

În acest context, manifestările culturale cu cea mai mare ampoloare și cel mai mare succes, organizate de asociația “Izvorul” în această perioadă, au fost cele desfășurate sub genericul “Zilele Culturii Săcelene”. La începutul lunii mai 2004, timp de o săptămână, s-a desfășurat una dintre edițiile acestei manifestări, care a reușit să reunescă toate eforturile oamenilor de cultură și intelectualilor săceleni pentru punerea în valoare a celor mai reprezentative creații culturale și spirituale lăsate moștenire de mocanii săceleni. În cadrul manifestării, asociația “Izvorul” a organizat o sută de evenimente mult apreciate de cei prezenti.

Primele două zile au fost rezervate copiilor și tinerelor și ele au cuprinis un spectacol susținut de Teatrul de Papusi Tânărănci din București, o serbare a grădiniței Kidland din Săcele, un concurs tematic pentru elevii liceului George Moroianu și un spectacol literar-artistic al elevilor din toate școlile și liceele săcelene.

De o apreciere unanimă s-a bucurat expoziția organizată cu acest prilej și care a reunit creații ale elevilor din cercul de iconografie de pe lângă biserică Sfintii Arhangheli, desene ale elevilor din școala Generală nr. 4, precum și lucrări artistice ale doamnelor Suzana Metea, Minodora Duru, Andreia Butu, Maria Badea Taflan și ale rămărlui Constantin Cătilan de la liceul Victor Jinga.

Punctul central al manifestării a fost simpozionul cu tema ”Personalități, evenimente și continuitate în viața spirituală la Săcel”, în cadrul căruia au susținut comunicări foarte interesante intelectuali de prestigiu ca : părintele profesor Vasile Olteanu, directorul Muzeului Primei Școli Românești din Scheii Brașovului, domnul profesor Dimitrie Cazacu, părintele lector univ. Nicolae Moșoiu de la Sibiu, părintele Ioan Voineag, publicistul Stelian Răducanu, domnul profesor Victor Carpin, doamna Elena Taflan.

Alte două manifestări culturale de prestigiu care au marcat ediția din 2004 a ”Zilelor Culturii Săcelene” au fost lansarea cărții de poezie ”Rătăcitor prin vremuri” și a celei de proză ”Jeanantele adevărătură” ale domnului profesor Dimitrie Cazacu, precum și spectacolul de teatru cu piesa ”O noapte furtunăsoasă”, susținut de un colectiv al Teatrului Național din București.

Experiența câștigată la această ediție a fost fructificată în anul 2005, când ”Zilele Culturii Săcelene” au fost organizate, tot timp de o săptămână, la sfârșitul lui mai.

Si de data aceasta cei mici au avut prilejul să urmărească un spectacol al teatrului Tânărăncă din București, iar elevii și tinerei săceleni au susținut un spectacol artistic mult aplaudat.

Expoziția organizată acum a cuprinis, pe lângă icoanele pe sticlă și desenele copiilor, câteva splendide icoane ale părintelui Dănuț Benga, lucrări de sculptură în lemn ale domnului Ioan Zărmescu, o retrospectivă de caricaturi Constantin Cazacu și o miniexpoziție cu fotografii, afișe, publicații și alte obiecte, amintind de activitatea asociației noastre.

Si de data aceasta săcelenii au avut prilejul să urmărească un foarte frumos spectacol de teatru susținut de un colectiv al Teatrului Mic din București.

Fără să exagerăm cu nimic, cele două ediții ale ”Zilelor Culturii Săcelene” au fost cele mai ample și mai bogate în conținut manifestări culturale desfășurate în Săcele în ultimii 20 de ani și au dovedit capacitatea asociației ”Izvorul” de a reuni toate forțele culturale și intelectuale locale pentru realizarea unui demers nobil – acela de afirmare culturală și spirituală a acestor meleaguri.

O altă preocupare a conducenței asociației a fost promovarea și omagierea personalităților săcelene care, prin opera creată, au devenit reper ale culturii și spiritualității săcelene. An de an, în preajma sărbătorii Marelui Ierarh Nicolae, conducerea asociației noastre a organizat către o manifestare de omagiere a domnului profesor Nicolae Colceag și a episcopului de Caransebeș Nicolae Popaea. Cu aceste prilejuri au fost depuse coroane de flori și s-au săvârșit slujbe de pomenie, evocându-se momente importante din viață și activitatea celor doi.

In data de 6 februarie 2005 asociația noastră a comemorat împlinirea a 60 de ani de la încreșterea celei veșnice a profesorului, omului de cultură și diplomatului George Moroianu. Cu acest prilej au fost depuse coroane de flori la mormântul din cimitirul bisericii Adormirea Maicii Domnului din Satulung, s-a desfășurat un ceremonial religios de pomenie a celui omagiat, iar domnii profesori Dimitrie Cazacu și Liviu Dărjan, precum și domnii Claudiu Roșculeț și Dan Zamfir au vorbit despre valoroasa operă a lui George Moroianu.

A intrat deja în tradiția asociației noastre preocuparea pentru omagierea eroilor săceleni căzuți pe câmpurile de luptă pentru apărarea libertății

și independenței naționale și pentru reîntregirea neamului. Ca urmare, au fost organizate cu regularitate ceremonii de depunere de coroane la monumentele din Săcele care amintesc de jertfa eroilor de pe aceste meleaguri, ceremonii organizate atât cu prilejul aniversării Zilei Naționale cât și cu prilejul sărbătorii Înălțării Domnului, când se serbează Ziua Eroilor.

Aniversarea momentelor importante din istoria noastră națională a fost o altă preocupare constantă a conducătorii asociației. Într-o perioadă în care la Săcele, în afara școlilor, nu se întâmplă nimic în acest domeniu, "Izvorul" a organizat numeroase mese rotunde și simpozioane în cadrul cărora au fost prezentate lucrări valoroase care au informat participanții despre evenimentele aniversare. Prin asemenea manifestări au fost omagiate Mareea Unire de la 1918, Unirea Principatelor Române de la 1859, cucerirea Independenței Naționale la 1877, Revoluția Română de la 1848. Printre cei care au prezentat comunicări cu aceste prilejuri s-au numărat specialiști în istorie ca domnii profesori Valentin Bodea, Vasile Olteanu, Radu Colț, Nicolae Ursu și Gheorghe Munteanu și înțelectuali ca domnii profesori Dimitrie Cazacu, Victor Carpin, Liviu Dărjan sau preoții Dănuț Benga, Mircea Leb, Petre Drăgan, Remus Faust.

Tradițiile și obiceiurile mocanilor săceleni au constituit mereu un motiv de mândrie pentru comunitatea noastră și păstrarea și transmiterea lor mai departe a fost una dintre direcțiile în care a acționat asociația "Izvorul".

În acest sens trebuie subliniat că actuala asociație a preluat și continuat vechul obicei al organizării, la începutul Postului Mare, a tradiționalului Bal al plăcintelor mocănești. Organizat anual, acest bal se constituie și astăzi, ca și în trecut, într-un binevenit prilej de întâlnire între ființe acestor meleaguri. De fiecare dată, organizatorii s-au străduit să îmbogățească acest eveniment cu noi și noi surpirze. De altfel, calitatea ireproșabilă a organizării, meniu foarte diversificat, muzica bună și surprizele oferite participanților au făcut din Balul plăcintelor un eveniment mondien mult apreciat și așteptat cu mult drag de săceleni.

Tot pe linia păstrării tradițiilor se inscrise și editarea și publicarea de către asociație a lucrării "Datini și obiceiuri ale mocanilor săceleni", scrisă de Victor Tudoran și care a vizuat pentru prima oară lumina tipării cu ocazia "Zilelor Culturii Săcelene", ediția 2005. Lucrarea a fost oferită gratuit tuturor participanților la lansare și, de asemenea, tuturor școlilor și instituțiilor de cultură din Săcele, devenind astfel un bun instrument de lucru pus la dispoziția tinerilor și celor interesati de trecutul mocanilor săceleni.

Membrii asociației noastre au participat în număr mare și la simpozionul organizat de Primăria Săcele și Consiliul Local cu ocazia Sintilicii din 2008, prezentând cu acest prilej comunicări interesante, apreciate de cei prezenti.

Asociația „Izvorul” a încercat, pe cât posibil, să se implice în rezolvarea unor probleme ale comunității și să încurajeze spiritul civic al săcelenilor. Nu ne putem mândri cu rezultate deosebite în acest sens, dar nici nu putem trece cu vederea faptul că de la membrii asociației noastre a pornit o inițiativă incununată de succes și care a condus la salvarea unuia dintre cele mai valoroase monumente istorice din Săcele – pictura interioară a bisericăi Adormirea Maicii Domnului, realizată de Mija Pop. Odătă pornită inițiativa, părintii parohi au găsit în asociația noastră un sprijin de nădejde, atât material cât și moral pentru realizarea acestui obiectiv, ca și pentru realizarea altor lucrări ulterioare.

Una dintre activitățile constante și neîntrerupte ale asociației noastre a constituit-o editarea trimestrială a revistei "Plaiuri Săcelene", serie nouă, care, iată, a ajuns la cel de al 60-lea număr. Nepărtinioare, echidistanță și deschisă nouă, revista și-a făcut în toată această perioadă datoria, fiind, de altfel, singura revistă de cultură săceleană cu o apariție regulată și cu un număr atât de mare de pagini. Colectivul de redacție a pus accentul pe rememorarea trecutului săcelean și omagierea înaintașilor, dar nu au fost neglijate nici aspectele culturale, fiind promovate materiale valoroase ale unor statuomii colaboratori locali. Au fost semnalate cele mai bune apariții editoriale și ne mândrim cu faptul că revista noastră a recenzat de fiecare dată cărți publicate de autori săceleni, acordându-le spații largi.

Evenimentele din actualitate și-au găsit și ele un spațiu generos în revistă, la fel ca și opinile colaboratorilor și cititorilor noștri, multe dintre ele referitoare la probleme de mare interes pentru comunitatea noastră.

Colaboratorii permanenti ai revistei fac parte din rândul intelectualilor de marcă din Brașov și Săcele, printre ei numărându-se : domnul profesor Dimitrie Cazacu, domnii profesori Nicolae Munteanu, Radu Colț, Gheorghe Munteanu, Liviu Dărjan, Nicolae Ursu, doamna profesor Florica Lupu, preoții Dănuț Benga, Mircea Leb, Ioan Cornea, domnii ingineri Dan Zamfir și Lucian Zangor. Aceștia li se adaugă alii colaboratori de nădejde care au publicat, cu diferite ocazii, materiale deosebit de valoroase. Este momentul acum să ne aducem aminte cu respect și recunoșință de domnul profesor Andronic Moldovan, una dintre personalitățile care au activat în redacția revistei "Plaiuri Săcelene" și care și-a adus o contribuție determinată la evoluția acesteia și la prestigiul pe care îl are în rândul cititorilor săceleni.

Activitatea culturală a asociației "Izvorul" s-a impletit permanent cu preocuparea pentru continuarea valoroaselor tradiții pe plan sportiv. Spiritul novator, tenace, de bun organizator al domnului profesor Ion Tocîni s-a transmis urmașilor săi de astăzi care, sub egida asociației noastre, au organizat, uneori în mai multe etape, concursul de schi alpin

"Memorial Ion Tocîni". Concursul a devenit o tradiție deja, se intinde pe o perioadă de trei decenii, are o evoluție constantă și este una dintre manifestările sportive așteptate cu nerăbdare la Săcele. De fiecare dată, numărul participanților a fost mare, majoritatea dintre ei fiind copii și acest lucru este foarte important, deoarece, încă de la început, atragerea tineretului la mișcare în aer liber și sport a fost și intenția organizatorilor. Etapă de etapă copiii participanți sunt premiați, iar în ultimul timp, pe pârtia de la Colceag a fost montat și un baby-schi, ceea ce crește gradul de atracțivitate a concursului.

Realizarea în cele mai bune condiții a acțiunilor menționate nu putea fi făcută fără sprijinul material al unor sponsori binevoitori și al membrilor cotizați. În aceste momente ale trecerii în revistă a activității noastre din ultimii ani, ne face plăcere să menționăm ajutorul material substanțial primit din partea societății comerciale SEA-Romania, condusă de o Tânără familie portmărită de pe aceste meleaguri, din partea SC Electroprecizia Săcele și din partea altor firme săcelene.

Fără îndoială, aspectele prezentate mai sus sunt autentice realizări ale asociației noastre în activitatea culturală și sportivă pe care o desfășoară, dar conducerea asociației recunoaște că au existat și limite, mai mult sau mai puțin obiective, peste care nu a putut trece și care au făcut ca activitatea ei să nu poată să fie și mai bună.

Un motiv de nemulțumire ar putea fi și faptul că nu s-a reușit întinerirea asociației, așa cum s-a dorit. Există mulți tineri valoroși în Săcele dar, cu toate că asociația a încurajat permanent tinerile talente, numărul celor rămași este nesemnificativ. Nici în domeniul angajamentului pe linia antrenării comunității săcelene în suspineră unor proiecte proprii nu am obținut succese notabile, iar în ceea ce privește forma și conținutul revistei "Plaiuri Săcelene", există cu siguranță rezerve încă nefolosite.

Iată de ce considerăm că actuala adunare generală are prilejul să aleagă o conducere și un program care să asigure o mai mare deschidere activității asociației noastre, favorizată și de recenta intrare în Uniunea Europeană a jănni noastre, astfel încât spicul "Izvorului" să dămuie și să adune la un loc pe topii cei care iubesc și sunt alături de aceste minunate plaiuri românești.

În cadrul accliașii adunării generale a fost aleasă noua conducere a asociației, care are următoarea componență:

- Președinte : prof. Radu Colț
- Președinte de onoare : prof. dr. Dimitrie Cazacu
- Vicepreședintă : ing. Octavian Taruș, ing. Dan Zamfir, prof. Dorel Cerbu, prof. Nicolae Munteanu
- Secretar : ing. Horia Bârsan
- Membri : Ioan Eftimie, ec. Emil Alexandrescu, pr. Dănuț Benga, pr. Ioan Vineag, prof. Emilia Stoian, prof. Ștefan Petrea, ing. Lucian Zangor, Adriana Vlad, Maria Zharcea.

INVITAȚIE

**Adresată doamnelor și, de ce nu, domnilor
pasionați de arta gastronomiei specific săcelene**

Ideea realizării și promovării rețetelor gastronomice ale bucătăriei săcelene a circulat și mai circulă în rândurile cititorilor revistei noastre și a celor apropiati de tradițiile și obiceiurile mocanilor săceleni. Ce ar fi mai firesc așadar decât o invitație adresată prietenilor noștri care au asemenea preocupări, de a oferi revistei noastre rețetele tradiționale ale preparării cunoscutelor odinioară delicatești nelipsite de la mesele părinților și buniciilor noștri, cum sunt : sarmalele, plăcintele cu refec cu brânză de burduf, bulzul cu dichis, fripturile la cuptor, cozonacii cu nucă, dar și celebrul "sloj", un soi de tobă preparată din carne de berbecuț, servit la gustări, alături de măslinile grecești și brânza telemea de Brăila cu "purici" (semințe ale unei plante al cărei nume sper să ni-l aminti Dumneavoastră).

Așteptăm cu drag pe adresa revistei rețetele dorite, convingiți fără de bucuria pe care o vezi pură în inimile cititorilor, dar și al tuturor iubitorilor de bucate alese.

Vă promitem pentru numerole viitoare articole pe care le veți parcurge cu interes și placere, contribuind astfel la readucerea în primul plan a unor nobile și atât de prejuite odinioară tradiții.

Colectivul de redacție al
"Plaiurilor Săcelene"

Sintilia 2009 – O manifestare culturală reușită

In zilele de 18 și 19 iulie 2009 , Primăria Săcele și Consiliul Local au organizat ediția din acest an a tradiționalei sărbători mocănești Sintilia. Organizatorii s-au dovedit inspirați în alegerea, ca loc de desfășurare, pentru evenimentele de debut ale manifestării, a Pieței Unirii din Turcheș, o zonă cu o mare încârcătură emoțională și spirituală pentru săceleni de aici.

In prezență unui numeros public s-a desfășurat aici un interesant simpozion dedicat obiceiurilor și tradițiilor mocanilor săceleni, dar și legăturii puternice a acestora cu Școala și Biserică, cărora ei le-au acordat o importanță majoră și pe care le-au sprijinit în întreaga lor evoluție.

Manifestarea a deschis cu un moment emponant în care cei prezenti au avut prilejul să asculte vocea părintelui Daniil Purcăroiu, o figură proeminentă a comunității din Turcheș și a întregului Săcele. Apoi, domnul Radu Florea Nistor, primarul Săcelului a salutat asistența și a declarat deschisă sărbătoarea Sintilei 2009. Părintele Eugen Beleșu a vorbit despre istoria bisericii Adormirea Maicii Domnului și despre eforturile credincioșilor de aici pentru ridicarea ei. Doamna profesor Daniela Dragomir, directorul școlii generale nr. 2, a vorbit despre școala din

Turcheș, istoria și legătura strânsă cu biserică în apropierea cărțea se află. În continuare, părintele protopop Dănuț Benga a evocat sărbătoarea Sintiliei, semnificația ei culturală și legătura cu tradiția religioasă, domnul profesor Liviu Dărjan a răspuns cu titlu de membru post-mortem al ASTREI săcelene pe doi dintre cei evocați, părintele Danil Purcăroiu și publicistul Victor Tudoran, iar Anca Enie Tudoran a citit câteva dintre amintirile din Săcelele de altădată ale bunicului său, Nicolae Iuga Tudoran.

Au mai susținut intervenții de interesante doamna profesor Emilia Stoian, despre Sintilia de altădată și aspecte etnografice săcelene, domnul Dumitru Voincea, despre obiceiurile și tradițiile mocănești, doamna Maria Bobeș, despre mocanii din Turcheș și domnii profesori Dimitrie Cazacu și Victor Carpin, care au evocat spiritualitatea și bogăția sufletească a mocanilor de altădată și a săcelenilor în general.

Manifestarea din Piața Unirii a oferit celor prezenți și o frumoasă expoziție de icoane pe lemn și sticlă ale copiilor din cercul de iconografie condus de doamna Suzana Metea, o expoziție de fotografii despre Victor Tudoran, precum și un spectacol folcloric susținut de elevi ai școlii din Turcheș. De asemenea, un grup de tineri turcheșeni, conduși de Marius Vrânceanu, a susținut un spectacol de muzică populară.

Sărbătoarea Sintiliei a continuat cu vizitarea expoziției organizate la Muzeul Etnografic, unde au fost admirate lucrări ale artiștilor săceleni, constând în jecături, sculpturi în lemn, icoane pe sticlă și lemn, încondeieni de ouă, ceramică, grafică. La Hotar au expus artiștul plastic săcean Gyula Naghy Margit, precum și meșterii artizași maghiari din Săcele.

Manifestările culturale au continuat în Poiana Angelescu, unde artiștii și meșterii săceleni au expus spre vânzare creații proprii din domeniile lor de activitate. Tot aici, pe scena amenajată special, au susținut frumoase momente artistice grupuri de mici artiști de la Clubul Elevilor, Liceul George Moroianu, Școala 5 din Gârciu, Fundația pentru Asistență Socială și Tineret. Momente muzicale de excepție, mult apreciate de cei prezenți sămbăta la Sintilia, au fost susținute de interpréti săceleni Florin Debu (muzică folk), Mircea Crișan și Luminișa Rujan (muzică pop), formația INDIANATIVO din Ecuador (muzică latino) și ansamblul Căutul din județul Bacău.

În ziua a doua a Sintiliei, duminică, 19 iulie, pe scena din Poiana Angelescu au evoluat Fanfara Ceangăilor din cele 7 sate, Marius Vrânceanu și formația sa, ansamblul Astra și interpréti George Echim și Liana Hăpșu, ansamblurile folclorice Poarta Dorului, Piatra Cniului, Brădeulești și Keknafeljecs. Cei prezenți au aplaudat îndelung și pe îndrăgăji interpréti de muzică populară Mariana Deac, Matilda Pascal Cojocăriță și Stefan Cigă, precum și recitalurile susținute de trupa VZV, Smiley și formația Compact.

Sărbătoarea Sintilici s-a încheiat cu un foarte frumos spectacol de artificii și a fost poate cea mai reușită manifestare de acest gen din ultimii ani.

Horia Bârsan

• Opiniu

ÎN CĂUTAREA PETRECERII TIMPULUI LIBER LA SĂCELE – BRAȘOV Con vorbire cu dl. IULIU DOPOVECZ, președintele Asociației Turistice „Babarunca” de la Săcele , județul Brașov

Reporter: - Domnule Dopovecz, vă cunoște de când dvs. erați un puști foarte vioi și gata orcad să răspundă prezent la mai toate acțiunile extrașcolare. Mai știu că învățați foarte bine la școală și se pare că erați de pe-atenții înzestrat cu certe calități de lider. De unde ați moștenit această abilitate invidiabilă de mulți? Ce rol a avut mediul în care ați crescut asupra definirii personalității Dvs?

Dopovecz Iuliu: - Putem detalia mai pe larg lucrurile dar mă voi strădui să fiu că mai concentrat, fiind vorba aici și de intervenția unor parametri fiziolegici. Nu pot preciza exact de unde am căpătat acest avantaj. Așa cum marii sportivi ai lumii ca de exemplu Bikila Abebe, marele maratonist avea în stare de repaos pulsul 40, astă inseamnă că de la 40 până la 200 că are un om întrebunțat la capacitate maximă, e o marjă mult

mai mare decât de la 70 căt are un om normal până la 200. Eu am un puls în jur de 44, nu întâmplător fiul meu mă moștenește și are și el pulsul în jur de 40. Vedeți, moștenirea genetică își spune cuvântul. E adevarat că mi-a plăcut întotdeauna să organizez, să fac ceva util, să fiu activ. Părinții mei au venit în Săcele prin anii '50, odată cu industrializarea orașului, aşa cum au sosit aici mulți din Moldova, zona Buzăului, Făgărașului etc. Eu provin din zona Mureșului. Familia mea este tare compozită, ca să zici așa. Numele meu pare ciudat pentru unii. Ascendentii mei sunt români, unguri, cehi, nemți (ha, un adevarat „imperiu”!). O fostă profesoră spunea că că sunt un ghiveci din punct de vedere etnic. Pe buletinul numele meu e Dopovecz Iuliu dar lumea mă cunoaște cu numele de Gysu, fiindcă așa-mi spuneau părinții cănd eram micuț. Sunt născut în Săcele în anul 1961. Am avut sănătatea să deschid ochii lângă pădure, printre români. De la grădiniță până la liceu am urmat cursurile în limba română. Am mulți prieteni și cunoscuți care mi-au insuflat dragostea și atașamentul pentru plaiurile săcelene, ceea ce începe să fie un lucru rar în zilele noastre. Sunt așadar tare atașat de orașul, azi municipiul Săcele și peste tot pe unde am peregrinat, atât aici în județ și prin străinătate, m-am simțit înăuntru că mi-s săclean, brașovean și ultimă instanță că sunt român ardelean dacă se poate afirma în linie, așa ceva.

R - Ce ne puteți spune despre formatorii dvs. în orientarea turistică?

D.I. - Generația mea a fost printre ultimele care s-au bucurat de marele atu de a urma cursurile teoretice „George Moroianu”, Săcele, care pe atunci se numea Liceul de cultură generală, care de fapt era singurul liceu teoretic din localitate, unde într-adevăr se culegiau valoare autentică. Aici slujeau școală românească profesori deosebiți care au contribuit substanțial la alcătuirea bagajului meu de cunoștințe, în ceea ce privește mai ales cultura generală. Tot acești dascăli cu vocație mi-au insuflat dragostea pentru disciplinele umaniste. Dacă sunt bine să mă gândesc am avut un profesor foarte bun de fizică, pe nume Abușan, care m-a selecționat să reprezint județul Brașov la o tabără internațională de fizică pe platforma de la Măgurele, la Institutul de fizică atomică, de unde am amintiri foarte plăcute...

R - Și totuși, cum apă „atacat” orientarea turistică?

D.I. - S-a vorbit mai înainte de vitalitatea mea ieșită oarecum din comun. Eu cred că-n anii '70 erau o generație cu foarte mulți copii zglobii cărora le plăcea să petreacă timpul liber în natură, cum se spunea „în aer liber”. În minte că alergam, jucam fotbal, participam la excursii, antrenamente etc. Ne jucam mult pe deal, lângă pădure, nu ne ajungeam poienile ospitaliere. În subconștiul trăia pentru mine aventura copilului Eminescu și mă alină filozofia proverbului „Codru-i frate cu românul”. Când am intrat în clasa a V-a, a venit la liceul nostru o profesoră de desen pe nume Aghi Ferencz, care pe lângă materia ce-o predă, facea și ore de orientare turistică, un sport relativ nou pe-atunci... Dânsa a fost prima femeie campioană națională a României la orientare turistică, în anul 1961. Această înimioasă profesoră și-a alcătuit o trupă de copii, mulți dintre aceștia constituiră, în timp nucleusul clubului „Babaruncu” care s-a format ulterior. Aghi Ferencz ne-a învățat și ne-a format cu răbdare și încet, încet am devenit din simpli amatori, adevarăți performeri. Eram la Liceul din Săcele vreo 15 băieți și fete. Au mai venit alături de noi și alți elevi săceleni, așa că total s-a concentrat în înființarea unui club care pe-atunci era patronat de Primăria Săcele, la primul club la care eu am fost legitimat în 1974 și care avea, în minte, două secții, una de rugbi și cealaltă de orientare. Clubul se numea „Unirea” și era spinzuit de Primărie, dar din păcate, un avort soartă altor cluburi săcelene... și-a dat dulul (räde). Aveam profesori foarte buni de sport. Se faceau multe antrenamente și veneam cu plăcere, după ore și nu ca acum când, din păcate, se urmărește subjicia orelor de sport rămând grav educația fizică a individului. Încrez-o mare strângere de nimfă din cauza situației în care se află sala de sport a liceului nostru și iarișii mă găindesc cu oarecare nostalgie că pe vremea noastră organizam o mulțime de meciuri și culmea nu eram elevi din aceeași clasă, dar pentru aceea jucam împreună, ca o echipă puternică cu dorința de a fi cu orice preț invincitori. Mi-amintesc că printre acei elevi se afla și Radu Nistor, actualul primar al municipiului Săcele, nu era niciun impediment că unii erau mai mici sau alții mai marișorii. Ne străgeam la acel ansamblu sportiv și faceam mișcare, ne antrenam și ne socializam...

R - Ce se întâmplă astăzi cu orientarea turistică? De ce asistăm la atâtea accidente sau evenimente neplăcute în munți?

D.I. - E foarte mult de spus, dar voi încerca să răspund pe scurt la meandrelle întrebării. Orientarea turistică traversează un timp potrivnic ei. Eu cred că acest sport încercă să repună în drepturi un al șaselea simț, pe care cu timpul omul și-l-a pierdut. Pe lângă simțurile arhicunoscute văzul, auzul, pipășul, mirosul și gustul există un al șaselea simț cel al orientării.

De fapt și animalul sau pasăreau simplul orientării pentru că stiu să-și afle sălașul după ce pleacă „la vânat-oare” sau unde, în ce direcție trebuie să migreze. La om, odată cu civilizarea lui, această orientare a început să se atrofizeze, cu riscul de a se pierde. Chiar orientalismul (sic) de înaltă performanță au capacitatea aceasta de a-și păstra o direcție de mers indiferent de obstacolele pe care le întâmpină, zeci de metri, poate chiar kiometri. Sunt mulți care merg astăzi la concursuri de orientare numai cu harta, fără busolă, așa că acest simț al orientării se pare că începe să-și revină căt de căt. Așa că, fără absolut nimic, fără telefon mobil, se pot obține performanțe cun sunt astăzi cele cu... gipiesul!

Acest sport e numit impropriu „orientare turistică” și nu prea are legătură cu turismul propriu-zis. Eu consider că are o legătură doar parțială. E un sport greu de purtat, dificil, deoarece la nivel de seniori pregătirea trebuie să fie una de maratonist, traseele sunt peste 10-15 km. Se parcurge adeseori un teren accidentat, cu diferențe de nivel... (Va urma)

Au consemnat:
profesor Liviu DÂRJAN
profesor Levente MIKLOS

TABEL NOMINAL
cu membrii cotizanți ai Asociației Cultural Sportive "Izvorul" trim.III 2009

1.Colt Radu	30.0	61.Şerban Eugen	10.0	120.Iipa Virgil	5.0	179.Zamfir Radu	5.0
2.Sortan Ana Maria	30.0	62.Tărăț Răzvan	10.0	121.Lăcătuș Mariana	5.0	180.Zbarcea Maria	5.0
3.Tarăș Octavian	30.0	63.Tocitu Viorel	10.0	122.Lukaci Mihai	5.0	181.Arion Mircea	4.0
4.Bobea Gheorghe	30.0	64.Voinea Maria	10.0	123.Median Traian	5.0	182.Cosma Ion	4.0
5.Andronici Mariana	25.0	65.Vrabie Ioan	10.0	124.Mihai Aura	5.0	183.Ghițoiu Dorin	4.0
6.Benga Damut	25.0	66.Birsan Horia	7.5	125.Mircioiu Sebastian	5.0	184.Mikloș Levente	4.0
7.Bobea Ioan	25.0	67.Beleață Eugen	7.5	126.Mitrea Anna	5.0	185.Nechifor C-tin	4.0
8.Bobea Ovidiu	25.0	68.Faust Romulus	7.5	127.Mitrea Gheorghe	5.0	186.Primăvărău Victor	4.0
9.Cerbu Dorel	25.0	69.Mateciuc Daniela	7.5	128.Modest Zamfir	5.0	187.Cioroianu Aurelia	4.0
10.Colibaș Nicolae	25.0	70.Năpăruș Camelia	7.5	129.Moldovan Ghilia R.	5.0	188.Cliniciu Sorin	4.0
11.Cornea Ioan	25.0	71.Voinea Dumitru	7.5	130.Mocaru Adrian	5.0	189.Dirjan Ștefan	4.0
12.Filipescu Dan	25.0	72.Buru Mihai	7.0	131.Moraru Florin	5.0	190.Gologan Dan	4.0
13.Roșculeț Claudiu	25.0	73.Dürjan Liviu	7.0	132.Munteanu Dan	5.0	191.Munteanu Livia	3.0
14.Zavarache C-tin	25.0	74.Zangor Lucian	7.0	133.Munteanu Nicolae	5.0	192.Neacșu Lucian	3.0
15.Ivan gheorghe	20.0	75.Lupu Ștefan	6.0	134.Munteanu Șt.(Sibiu)	5.0	193.Păță Ioan	3.0
16.Median Susana	20.0	76.Alexanrescu Emil	5.0	135.Muscalu Vasile	5.0	194.Spirchez Viorel	3.0
17.Median Valeriu	20.0	77.Anton Alexandrina	5.0	136.Nedchifor Septimiu	5.0	195.Alexandru Ion	2.5
18.Pană Aurel(Belgia)	20.0	78.Bălan Cătilin	5.0	137.Nedelcu Claudia	5.0	196.Bălan Eugen	2.5
19.Ştefănescu C-tin	20.0	79.Balint Iului	5.0	138.Niculescu Gh.	5.0	197.Bălan Nicolae	2.5
20.Cărstea Serban	20.0	80.Banciu Gheorghe	5.0	139.Ognean Dorel	5.0	198.Banciu Necule	2.5
21.Guiu Ștefan	15.0	81.Barbu Mircea	5.0	140.Oșlobanu Dan	5.0	199.Barna Ioan	2.5
22.Jinga Victor	15.0	82.Barbu Nicolae	5.0	141.Ovesea Octavian	5.0	200.Bârsan Nicoleta	2.5
23.Şerbu Iulian	15.0	83.Beciu Ioan	5.0	142.Percioğlu Gelu	5.0	201.Bârsan Teodor	2.5
24.Tudose Aurel	15.0	84.Bogeaș Dănuț	5.0	143.Peter Sara	5.0	202.Bobea Hanclea	2.5
25.Voineag Ioan	15.0	85.Bilan Florin	5.0	144.Petre Ștefan	5.0	203.Bucurenciu Alexandru	2.5
26.Cojocneană Olympia	12.5	86.Boberșchi Dan	5.0	145.Petraru Emil	5.0	204.Bucurenciu Ana	2.5
27.Dogaru Aurel	12.5	87.Boca Gabriel	5.0	146.Popescu Ilie	5.0	205.Cazan Cornel	2.5
28.Iordache Dumitru	12.5	88.Bogeanu Alexandru	5.0	147.Popescu Mihai	5.0	206.Casma Maria Teodosia	2.5
29.Lungu C-tin	12.5	89.Bratosin Canu Raluca	5.0	148.Rișnoveanu Marius	5.0	207.Coșerea Vasile	2.5
30.Manea Vasile(S.U.A)	12.5	90.Bratosin Maria	5.0	149.Rișnoveanu M.(London)	5.0	208.Drigan Petre	2.5
31.Munteanu Vasile	12.5	91.Bratosin Sandală	5.0	150.Rișnoveanu Paul	5.0	209.Dragomir Dănuț	2.5
32.Negotă Ion	12.5	92.Buceloa Victor	5.0	151.Rișnoveanu Ștefan	5.0	210.Filip Ștefan	2.5
33.Taraș Emil	12.5	93.Caiac Pandrea Relu	5.0	152.Roșculeț Abigail	5.0	211.Georgescu Ioan	2.5
34.Teaca Mihai	12.5	94.Cenusa Ioan	5.0	153.Roșculeț Mirela	5.0	212.Ghia Petre	2.5
35.Teșileanu Costin	12.5	95.Chipac Georgeta	5.0	154.Săliștean Lucian	5.0	213.Grozea Ioan	2.5
36.Avasilchieciu Ion	10.0	96.Gulu Mircea	5.0	155.Sărbu Corneliu	5.0	214.Ionescu Ghe.Petre	2.5
37.Beyșchea Dan	10.0	97.Comă Eugen	5.0	156.Spiru Gheorghe	5.0	215.Ionescu Gheorghe N.	2.5
38.Beschesiu Ioan	10.0	98.Constantin Ligia	5.0	157.Stanciu Vasile	5.0	216.Ionescu P.Gheorghe	2.5
39.Bija Ion	10.0	99.Crăciunescu Virgil	5.0	158.Stoian Emilia	5.0	217.Ioni Ștefan	2.5
40.Braînaș Mihai	10.0	100.Diaconescu Adrian	5.0	159.Stroe C-tin	5.0	218.Jerău Gheorghe	2.5
41.Budulan C-tin	10.0	101.Dincă C-tin	5.0	160.Stroe Emil	5.0	219.Jinga Gheorghe	2.5
42.Bulea Florin	10.0	102.Dobrin Ioan	5.0	161.Stroe Liviu	5.0	220.Legescu Mihai	2.5
43.Caloianescu Ion	10.0	103.Drăghici Valentin	5.0	162.Şerbănuță Ioan	5.0	221.Lupu Florin	2.5
44.Califară Gavril	10.0	104.Dinu Popa	5.0	163.Şerbău Adrian	5.0	222.Măzăre Traian	2.5
45.Cazacu Dumitru	10.0	105.Filipescu Gheorghe	5.0	164.Şerbu Andrei	5.0	223.Median Dan	2.5
46.Costea Melania	10.0	106.Filipescu Octavian	5.0	165.Ştefănescu Dan	5.0	224.Mocanu Tarciziu	2.5
47.Eftimie Ioan	10.0	107.Flangea Roxana	5.0	166.Taganici Laurențiu	5.0	225.Moroianu Cantor E.	2.5
48.Ene Anca(Tudoran)	10.0	108.Floreacă Cristina Iona	5.0	167.Taraș Ion	5.0	226.Munteanu Gigi	2.5
49.Ene Gheorghe	10.0	109.Florescu Gheorghe	5.0	168.Taraș Mircea	5.0	227.Munteanu Mircea	2.5
50.Leu Aurel	10.0	110.Fodor Levente	5.0	169.Teșileanu B.Barbu	5.0	228.Munteanu Mircea	2.5
51.Manculea Gelu	10.0	111.Frățilă Ovidiu	5.0	170.Tuian Radu	5.0	229.Necula Stelian	2.5
53.Munteanu Cornel	10.0	112.Girceag Viorel	5.0	171.Ursu Maria	5.0	230.Onciuță Maria	2.5
54.Munteanu Gheorghe	10.0	113.Ghiuță Deliana	5.0	172.Ursu Nicolae	5.0	231.Oprin Gabriel	2.5
55.Munteanu Virgil	10.0	114.Gologan Ion	5.0	173.Ursu Gabriel	5.0	232.Orești Ioan	2.5
56.Pop Georgeata	10.0	115.Homorozeanu Gh.	5.0	174.Vlad Adriana	5.0	233.Panăete Ioan	2.5
57.Pop Olga	10.0	116.Imre Gabor	5.0	175.Voicescu Nicoleta	5.0	234.Pareia Alexandru	2.5
58.Popă Virgil	10.0	117.Ivan Adnan	5.0	176.Zaharescu Marius	5.0	235.Păsăre Adrian	2.5
59.Purcăreanu Ioan	10.0	118.Ivan Daniel	5.0	177.Zamfir Bogdan	5.0	236.Pascu Liviu	2.5
60.Robu Adrian	10.0	119.Jinga Romulus	5.0	178.Zamfir Dan	5.0	237.Poataș Gheorghe	2.5

TABEL NOMINAL
cu membrii cotizanți ai Asociației Cultural Sportive "Izvorul" trim.III 2009

(continuare)

238.Poenaru Paurențiu	2.5	249.Zangor Nicolae	2.5	260.Costea Maria	2.0	271.Ardeleanu Adina	1.5
239.Prosan Nicolae	2.5	250.Zangor Traian	2.5	261.Gidea Aurel	2.0	272.Balan Corneliu Al.	1.5
240.Proșcă Gheorghe	2.5	251.Andrieș Monica Fl.	2.0	262.Lipan Florin	2.0	273.Ciobanu Gabriela	1.5
241.Şerban Valentin	2.5	252.Băndi Ştefan Maria	2.0	263.Mircioiu Lucian	2.0	274.Comşa Fulga Stelian	1.5
242.Simion Adriana	2.5	253.Bobea Constantin	2.0	264.Moldovan Ortensia	2.0	275.Ionescu Aurora	1.5
243.Sorban Stefan	2.5	254.Bogdan Mariana	2.0	265.Nicolescu Maria	2.0	276.Lencuța Cristina	1.5
244.Şerbănuț Flaviu	2.5	255.Bulat Elena	2.0	266.Pelin Matei Alina	2.0	277.Lupu Florica	1.5
245.Teşileanu Emil	2.5	256.Carpin Victor	2.0	267.Szász-Sebes Paul	2.0	278.Percioig Constantin	1.5
246.Tiucă Adriana	2.5	257.Giupălă Mariana	2.0	268.Şerban Cornelius	2.0	279.Clinciu Eugenia	1.0
247.Ulea Angela	2.5	258.Codreanu Elena	2.0	269.Şerbănescu Adrian	2.0		
248.Vamoș Aurelia	2.5	259.Comeș Tibeniu	2.0	270.Taflan Elena	2.0		

SPRE ȘTIINȚĂ

Materialele primite la redacție nu se înapoiază.

Aprioritate articolele privitoare la Săcele, Tărângeni, Zizin și Purcăreni.

Materialele ce se doresc a fi prezentate în coloanele revistei pot fi trimise la adresa de e-mail:

plaiurisacelene@yahoo.com sau la sediul asociației din cadrul Centrului de Documentare și Informare al Gr.Sc., „Victor Jinga”.

REDACȚIA

COLECTIVUL DE REDACȚIE

Prof.RADU COLȚ
 Ing.HORIA BÎRSAN
 Preot DĂNUȚ BENGA
 Tehnoredactor REMUS CURTE